КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШИНАРДИ, 19 СЕНТЯБРЬ, 1967 шу. № 111 (4436). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕКЗ

ЯЛАТ ДIАДУВ ХА ХЬАТIАКХАЬЧАЙ

Беркате хинназ юбилейни шу Нохч-Гlалгlайчен колхозашттеи совхозашттеи. Дика хьийхьаз цар ялат. 125,5 эзар тонн ка бола ялат дехкад вай республика кхаш лелалераша укх шера паччахьалкхенга. Планах доаха вьархlачул дикка совгlа да из.

Кьаьстта дика кхаьийгад укх шера сунженцаша. Цар дехкар тlаьйнадар юбилейни шера гектара тlара 23,9 центнерах плезнгагlа доалаш ялат чуда. Царна дальназ — хlара гектара тlара 25 центнер гргга.

Лаьттанцара балхаш агротехника маьхкара а лен дукчача боахамаша кхы а динагlа хьуиткъадьад ка бола ялат. Цхьалолча боахамашка 30 а кхы совгlа а центнер ялнай гектара тlара. Царна а Сунженски районера «Победа» яхек XIX партсъезда цlегаlйолен колхозаш. Грозненски района «Советски Россия» яха колхоз, кхыраш.

Хьалхе латтача боахамий опыто къьагта хьахьокх ялатий хьувкъаш агротехнически мероприятей ерриг комплекс кхетамца кхоачашъйрах тийша хилар. Ялат хьувкъара чlоагlа лоархlаме да из делехьа цу кхай тlа малагlа культура хиннай, лаьтта ханнаха кийчлар, фу дика хилар, из вlтара дикагlа йолча хана дlадер. хьаlалаьнначул тlехьагlа доагllача тайпара гlулакх дар. Дlайийна хиина культура чуйийначул тlехьагlа кхаш дика пlен а дaь ханнаха ахча. Дlале дика фу lалашдича вlаштlехьдаргда гураха зув ялат ханнахьа дlале а па хьувкъаде л.

«Кlи фийга чу шура гуовьа йотт», яхаш да эрсий кица. Из бакъ да. Цудухьа ялат дlале делахалехьа е еза чу гlулакха йола кийчо хlара боахаме. Агрономий дехкар ва ер кийчо хиита ю хьажар, хана дlасар сихагlа вайтар. Цар дищдалийта йиш яц гураха зув ялат дlадув ха хьатlакхаьча хилар.

Гураха зув ялат хьувкъара эшача керттерча хьалех цаl да из дувргдола лаьтта ханнаха бокъонца кийчдар. Ялат дlаделехьа кlезига дале в 10 ди хьалха эха леза йовх специалисташа из дlадуврдола лаьтта. Ялат дlадувргдола лаьтта ханнахьа ца оадаца, из дlалер тlехьалоахача боахамий ялат массаза а эсаза хул, из бол ханнахьа а дика а берза кlезигагlа чудахь цар ялат. Халалете а цу тайпара гlулакхаш шерагара шерага кийсдуш боахамаш доаш да вай.

Укх гураха 209 эзар гектар ка бола ялат дlале дезаш я вай республика колхозаши совхозаши. Грозненски, Гудермески, Шелковской, Наурски, Надтеречни районаш ялаташ дlале йолаенний. Укх деношка бол-душ е долчаьта юкъе ела районаш а. Цхьабакъда, гураха ялат дlале дезаш лаьттах хlана а кийчлаьр эшачол 2/3 мара дац. Дикагlа латт из гlулакх Надтеречни, Наурски, Шелковской районашка. Цу районий боахамаша шоай аха дезача лаьттах хlана-де 80 процент совгlа ахьад. Амма цу районий хьалашка хьежача из пlеднта да, хlара ахча цар лаьттан кхыча районашкарчул хьалхагlа мукъалдоал. Гетгара эгала да гlулакхаш Наьсарен районе. Укхаза хlана а шоай аха дезача лаьттах пхелагlа дакъа мара ахьалац. Цунна дукха гавна яьнна яп Малгlабикен Сунженски районаш. Хьатlалоагlача шера ялат хьувкъаре гlулакх тешаме доалаш хетийт цу фактаща. Мишта могийт боахамий специалисташа сентябрь бутт бекъабеннача тlехьагlа а гураха ялат дlадургдолча лаьттах пхелагlа дакъа мара ахкаш кийчлаьр ца хилар? Из хаттар де леза Наьсарен района совхозий агрономашка. Цу района цхьанна а боахаме дац гураха ялат дlале кийча хкаш.

Юрта боахама районни производственни управленей, колхозийн совхозийн кулгалхой, специалистий, берригча кхыча кхаш делалерий дехкар да гураха ялат дlадувргдола лаьтташ ахаоа кийчари дийнахь а буc а болх бергбола гlулакх вlаштlехьдакхар.

Тоьал гураха зув ялат хlенз симлоеа а ялатийна а лаархlа хьажкlа тlайолча кхашка зе деза да. Из ханнахьа чуицлта вlаштlехьа ца доаххе, гураха юв культураш ханнахьа дlае вlаштlехьтаргдац. Хьажкlа меттел шекара сведла, тидувргаш, коартол, кхыйола культураш а а сихха чуэца езаш, хьана ахьча уж тlайола лаьтташ а да аха лезаш.

Чlоагlа тергам тlабахийта безаш хlама да дlаюв материал. Из дика хила еза. Республикерча дукхача боахамашка цу гlулакха чlоагlа уйла ю. Дlадe фу кийчдара дика ваоцагlбаьннаб Сунженска района дукхагlйолча боахамашка. Цхьабакъда, цхьадолча боахамашка тесса делаьду из гlулакх. Шоай хlама материал кийч ца еш, из дlаювча кондицега тlаккхоачаяра гlулакха хlана а боккъонна уйла ца ещ моттигаш в районашка. Из хlама lахе да йиш йолаш дац. Боахамий кулгалхойи специалистийи дехкар да тlаьи материал сихха lадаштыр, из цlеп а яь кийчъар, эшар тlаяр. Хлебопродукта республиканска управлени а дехкар йийла а хувна теза фу сихха цlенле а из дlадувча кондицега дlаккхоачаде а.

Дlале фу кийчача чlоагlа доархlаме да цунна лазар кхетаргдоалаш из юхьаша химикаташ а теха тохар. Цудухьа долхаш из тохаш хьакха а килограмм фу дlадургдола гlулакх вlаштlехьдакха деза дерригача боахамашка. Цу гlулакха чlоагlа тlахьожам доаттабе беза боахамий агрономаш, лаьцонтlеш зераш гlанцей специалисташа.

Тlехьарча шерашка массанена а тудадьехнад минеральни удобренех чlоагlа пайда баьлаш хилар. Хьалха латтарий опыто хьахьокх боккъонца дерех пайда эцача хьувкъам даьха хулаш хилар. Иштта хови за гураха юв культураш юкъеййолча кхашка шера йоагlача минеральни удобренех нормах 70—80 процент лаьтта оахача ханен цунна культиваци еча яхьен тоха еза хилар. Ялат дlалелехьа тасса еза минеральни удобренеш гектара 3—4 центнер доархlаш.

Доархlаме да гураха юв культураш дlаера ха чувла да алийтар. Вай республикехь хьалашка дикагlа доархlаш я 20 сентябрь дена 10 октябре кхачалца йола ха. Цу хана хьалха е тlехьа дийне ялат хувлуш эсалагlа хул.

Хьатlакхаьчай гураха юв культураш дlае еза ха. Советски оргбоахамаш организма боахамий кулгалхой специалисташеи партийни организацеи берригча кхаш делауреше фарцагlа бола беза цу болха.

Юбилейни шера юкъе доархlаме да я из бола ялат дlадувр. Уж дика балхаш вlаштlехьдаьа, ханнахьа чакхдахар, тlалоагlача шера ялат хьувкъаргвола гlулакх хlара колхозе а совхозе а вlаштlехьдаккхар гуйран дехкараша юкъе доархlамеларе да.

Сийлахьа юбилей хьатlакхача

49

ди дисад.

☆

Малагlча совгlаташца накъадолх шо цlейна?

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Новогрозненски мехкаьтта цlенлоккхача завода дукхача установкаша чlоагlа къовсам доаттабе Октябра цlейна къахьегаьа совгlат кийчдарах дахи юкъарйолаш Памятни байракхаш яхаш. Цунга хьежа лакха из долха къахьегаьа толамаш Социалистически яхье пахаллаш укх юбилейни шера дьалха латташ хьабоагlа йол. Пиравх керте латта № 21-1 йолча установка коллектив. Мехкаьтта сийрда продукци арахецара ийс бетта план 23-ча августе кхоачашъяь установка технологаша.

Чурча кхоачамех баьал пайда а ойлеш. дика къахьег Возьников Иван Николаевич керте латтача № 43-2 йолча установка коллективе а. Коммунистически къахьегаьа сийлен цlи лелача установка технологаша 4-ча сентябре дена къахьег тlабоагlача бетта чотих. Цул дукха тlехьайийсаш Чурсунов Николай Федорович кулгалдеча № 43-1 йолча установка коллективе а. 10-ча сентябре кхоачашьбай цо ийс бетта план. Ер бутт боалехьа лакха совгlа лакхецаргъа сердийн тоьнаш продукци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

☆

Сахбенна гураха юв культураш дlаювш ба хlаьз Сунженски района XIX-ча партсъезда цlерагlча колхоза кхаш лелаерах. Дика кийчаьча лаьтта пхьалегlнен шоллагlнен кlесеках дола фу дуж. Дукха за кхалехьа 1970 гектара тlа дlайийларгья из культура.

СУРТА ТlА: Шоана гу кlаза лаьн дlаювш йола трактористча И. Ганиева агрегат. Хlара дена шоай смена заза 22 гектар мара йоакхоа 35 гектара тlа дlаюв сеяльщикаша Г. Овчарова, А. Волаченко ю культура.

И. Пянова сурт.

☆

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА...

ДИКАЧА НАХАХ

Сов дукха бе йоаллаль лак хьекхача санна къег гlишлошъечун Бурицын Александра мастерока lерж. Хlара сага цунна шийна мара ца езаш, цунна мара хоза ца хеташ хlама хул. lа дуккха мах баларах йоккаргъаш цо из. Иштта доархl ший мастерок Александра а.

Тамаш а яц цунна из иштта дукха езар. Дуккьал цхьан Малгlабике цо цунна хьалъяь гlишлош дагар яь аргlйоаллаш дукха я.

— Сона-м зага а яглап уж, сабарделахь,— оалар Александра юкъекъе ше уж доархlача хана. Мехо йоагаль цун юь цlаста бесса хетийтар доамашта lокъайла боалаш латтача маьхе.

— Гой дlа «Фонтан» яха тика чуула диэза вlаштlарадль цlенош, —йоахар цо куйг а дlа а хьокхаш. —Цигара йоллелар керда город Малгlабик дегlаахэ. Цун гонахьа мел дагlавааш оаха хаь цlенош да.

Укх кхаь шера Александра кулгалдеча бригадо хьадзаь цlенош хlана ца эшиаш хlанз Соагlача бахача лакха тоъаила цlенош да. Царна юкъе яц 1240 сага лаьрхlа яь общежити. берий беш, школаш, КПСС горкома йоккха здани, быткомбинат... Дагаръе атта дац уж-м.

Нагахьа кораноагlаргвах Малгlабике Александр ца вовзаш сaг. Декхача сийрдача цlеношка баха хlачуболхача лакха хоатт цун цlи, хlара дена урагlа доллаш латтача гlишлош тlа гу из йорал.

...Тхона къамьал дийя а бlарг дотташ латтача пошашоахьа бер Александра.

— Э-э, Хадишат, аз иштта мича аьннадар хьога. — Кирпишка хозагlа бала оагlув арахьа хила беза. Чура меттел тlеш а хозй хила ца лезий ма, цхьа бlарг тlаоттаргболаш, — аьлар цо цхьан кхалсагага, тхоча хьалхашка бехказа а даьнна.

Из я Точиева Хадишат. Александра lона а хь дика болало хиннай нох. Гоаьа лелие хов цунна а ший мастерок, хоза бетт пен, хlаьта а бригадера бlаре ца кхетаьш дисай хьаьнха а гlалат.

— Гlишлошъер хила атта дац, — йоах Александра. — Хьалхарча дийнахьа дела ше хlатохаш доа йуз иштта тох, болх уворчески бе гlертаьш хиле йоза ца професси lомае лазар.

— Из воалла Чемурзиев Назир тха бригадe вена дукха за ца хлаш цхьа зlайнга сaг хьахьокх тхога бригадера. — Шийх дика гlишлошъер хургвоала хьахьекхад цо. Хьажал цо ботта са иштта нийса, хоза ба!

Иштта хlара сaг вовзаш, цунна хьехар лун, цун дика хlама нарагlяхьача бер-мо гlатъухаш, из кхы а дакхе гlерташ ва Александр.

— Дика бригадир хургва цох, — йоах цо Назирах. Иштта цо lомавах ва хlана гlишлошъерий йоккхача бригада кулгалхо Точиев Саварбик а. Моттигера болхлой хьа а нийбеш «шерьелар» Бурицына коллектив. Тlаккха мох шя бригада а яь цаl шоай зикагlйолча гlишлошъечунга Саварбикага дlаелар. Хьанна хон иштта «був» ваккха мет Александра Назир а.

Хlара шера дукхагlа дул Керда горон хьалъеча дакъа доала гlишлошъераш, лакхлу цар гонал. Александра дика хет... из. хlана аьлча ши цигара дlаводаш ший когаметта дlаоттатабе мах беза цунна. Александр ше вакхаш Грозне ва.

Геттара хьинаре къахьег цун бригаде укх деношка: юбилей хьатlакхачалехьа эксплуатаце дlадала дезаш 96 квартира йоада ма цlеноц да. Цаlаш хаь даьннал, шоллагlдагlай пенаш а латт бlаргашта гушне а урагlъухаш. Цхьа болхло чуводац дийнахьа цаl ах-пинь норма кхоачам ца еш. Къаьстта белгалбоах Александра ший бригадера Пластинин Эдуард, Белхароев Аюп, Супов Иван, Акиева Совдат, Ахриева Тамара.

...Ший мастерок бе а еала боттаза латтача пен тlа хьатlаваьлар Александр. Сатец цун цига мара.

М. КАРАЕВ.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Октябра 50 шу дизара дикача къахьегама толамашца накъабахара къовсам доаттабеш ба хlанз республика дукхача боахачий кхаш лелалераш. Iацнахьа юбилейни шера хьувкъам чуэца, гураха юв культураш дlае, хьа лаьтта аха — из за хlанз боахамий кхаш лелалерашта хьалхашка латтача декхарех керттераш.

Пхийттагlа сентябрь тlакхоачаш юрт боахама механизатораша 13,5 эзар гектара тlара галуаргаш чуийцай — вешта аьлча план 51 процент кхоачашъьяй. Iенз на культура чуийца йоалаш латт Ачхой-Мартана, Грозненски, Урус-Мартана, районий боахамашка, хlаьта Шелковской вайона хlадйоу чуийца яьаьна гоманаш.

Дукха за из шекара свекла чуэца йолаль а. Хlанзе 1459 гектар лаьтта мукъалаьннаl цу культурах. Шекара свекла чуэцара план 14 процент кхоачашъяь. Дlадахача шерачул хьалагlа лел уж балхаш укх шера. Пхелагlа дакъа чуийцай шекара свекла Гудермеса, Урус-Мартана районий боахамаша.

Тоъал ха е республика дукхагlа йолча боахамашка гураха юв культураш дlае йолаль. Хlанзе 1473 гектара тlа дlайийнай тайп-тайпара культураш.

Ветlа лел дукхача боахамашка гураха юча культураштен хьабе лаьтта кийчдара балхаш. Тlаоагlача шера культураш дlае хlана кийчаль лаьтта кхаь дахъах цинь мара дац. Хьалха сапца тlехьалус лаьтта кхарга хилача Малгlабика, Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана районий боахамаш. Дерригаа аха дезача 165 эзар гектар лаьттах хlанзалца ахьаь 48,3 эзар гектар мара дац цу боахамашка — вешта аьлча 29 процент.

Цу районий боахамашка хьба лаьтта ахара темпаш дlадахача шерарчул лохагlа я.

ПХИТТЛАГIА СЕНТЯБРЬ ТIАКХОАЧАШ ГЕНАРАШИ. ШЕКАРА СВЕКЛАН ЧУЭЦАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(План проценташа)

Районаш		
1. Ачхой-Мартана	83	17
2. Ведена	—	—
3. Грозненски	82	12
4. Гудермески	71	19
5. Малгlабика	35	—
6. Надтеречни	18	—
7. Наьсарен	18	3
8. Наурски	59	—
9. Ножай-Юрта	28	—
10. Советски	—	—
11. Сунженски	46	—
12. Урус-Мартана	84	19
13. Шалински	69	14
14. Шелковской	100	—
г. Грозный	—	—
Берригача республикехь	51	14

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ!

Советски Iадлая хьайна 50 шу дузача дена сийленца накъабахара вай республикерча къахьегамхоша хьахlад юбилейни шера паччахьалкхен плани тlайна социалистически декхараш кхоачам ца деш цхьаьакха предприяти, организаци ца хилийта. Цу яхье дукхача предприятей, транспортни кхыча организацей коллективаша лакха къахьегаш толамаш хьахад.

Цхьабакъда цхьаболча боахамий кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша вlаштlехьдаьккхаз производственни плани социалистически декхараша кхоачашдаьра гlулакх. Из байхи хилаш республике тlехьаьесна предприятеш я. Царна юкъе я... къахьегамхой культурни боарам. хьал-торо лакхъекча, дакъа болхан дегlабоалйеча доархlаме декхараш хьалхашка латта организацеш а.

Iахо мехкаьтта промышленность дегlайоалара чlоагlа доархlаме за буруьлеттача конторашца ритмично болх бар. Вай республикерча буруьлеттаваштa пачхалкхен зеккха декхар тlазисад. Бархl бетта баьча балха итогаш йича духхьала шин контора коллективо мара кхоачашъь ханзад бурув толара бархl бетта план. Царех я «Малгобекнефть» мехкаьттa промыслови управленица чуйоагlа № 1 йола контора (начальник С. А. Темираев, партийни организаце секретарь В. Б. Албогачиев). «Сунжанефть» НПУ чуйоагlа карабулакски бурулетта контора (начальник А. М. Косинченко, партийни организаце секретарь А. З. Логвиненко).

Вовх юкъейисача буруьлеттача конторай коллективаша бурув тоаха бархl бетта план кхоачашъьяй. Цу гlулакхо боккха бехктоккхаш тlабожабу «Грознефть» объединене кулгалхоша (В. Б. Назарова, В. И. Стадникова). Уж декхарийла ба бурув тоара балхашта керттера тео... тlаба... хийта, хlара контората пачхальлакхен план кхоачашъйтара сихагlа къоастале деза буруьлеттараша снабжени йов ...

Хьинаре, барт тайна къахьег «Чеченгазстрой» ... объединене ... автомашинай коллектив ... объединене начальник ... партком секретарь М. П. Гаврилов). Керттерча хьокхамий бархl бетта программа толамца кхоачашъьяй цо. Кхыча бесса за республиканска автомобильни транспорта управленера гlулакх. Цу чуйоагlача ... организацеш кхоачашъьяьни бархl бетта план. Цул совгlа управлене дукха автобазаш за бетт бетта план кхоачам ца еш а.

Автобазашка лоха я автопарках пайда эцара коэффициент, дукха за йоаккх машинаш ремонте, латташ, производственни дисциплина телха ен а моттигаш цlенна. Автоуправлене кулгалхоша (начальник И. П. Алещенко, керттера инженер В. И. Рассказова) автомашинаш дукхагlа лине тlа араювлайтара, дикка автомашинех пайда эцара коэффициент лакхъяра мероприятеш чакхъяккха еза хьатlаьттай. Дукхатlйолча машинаш цин сиенах болх бергбола гlулакх вlаштlехьдаккха деза. Цу лаьтта дукхагlа хилийта беза шоферашт, цара дакха къахьегама толамаш лехийтара хьалаш кийчде деза. транспорта болх ритмично дlа ца бохийта кхоачамбоаларг сихагlа балха маьхера дlадала деза.

Дукха кхоачамбоалараш за республикерча къахьегамхошта бытови гlулакх деча Министерства балха юкъе а. Цхьа бытови гlулакх зара бархl бетта план по тlехьхоачашъяле а. Цунна чуйоагlача 18 предприятех ийсе кхоачашъьяц бархl бетта план. Юкъера лаьрхlача еррига Министерства хьайнача лаьла дина толамеш бархl бетта план 7—10 процент тlехкхоачашъьача дикагlйолча коллективий чотах лаьхад. Цо хьахьокх бытови гlулакх деча Министерства предприятешка хlана а тlехьа пайда ца эцаш дукха резерваш хилар. Министерства кулгалхой (Г. И. Ингриаев, В. И. Кашенцев) декхаройла ба предприятеш тlехьаййсара бахьанаш кlоагта доха, хьалха латтачарна уж юкъехийтара царна эша новкъостал де.

Юбилейни цlей хьатlакхача юхейисар дукха ха яц. Цхьа минут бахха ха ца йовеш йох бехаш пайда эца беза. Берригча дика тlабахийта къахьега деза пачхальлакхен плани цlей сийна тlайна социалистически декхараши толамца кхоачашдара.

Массторча хьокхамех бархl бетта план кхоачашъ ца ь предприятеш.

Предприятеш	Предприята кулгалхо	Партийни организаце секретарь	План кхоачашъяра проценташ
«Старогрознефть» НПУ кlоагта буруьлетта контора	Ю. Г. Терентьев	В. П. Ковальчук	96,0
«Малгобекнефть» НПУ № 2 йола кlоагта буруьлетта контора	А. Ж. Карнаев	В. Ф. Шукин	87,5
«Грознефтеразведка» яха трест	А. М. Мациев	Г. А. Дубровин	82,0
Грозненски № 1 йола автобусни парк	Г. Ф. Лубанцев	В. Д. Бухтояров	88,8
Грозненски № 2 йола автобусни парк	А. П. Строев	А. Т. Воробьев	94,7
№ 2 йола автобоахам	И. А. Сапронов	А. К. Лысенко	86,5
Автоколонна — 1496	Б. А. Григорьев	А. П. Голдаев	92,1
Гудермески АТХ	Х. А. Джамалханов	А. У. Усиев	88,1
Наурски АТХ	М. В. Зиновьев	М. Д. Лопатин	87,9
Наьсарен АТХ	А. Ю. Амирханов	М. Х. Ачиев	87,9
Шелковской АТХ	А. А. Пигалов	С. С. Суховеев	97,9
Автореммастерскеи	Н. Н. Сбойчаков	Г. И. Кабанчук	88,3
Бытови гlулакх дара Министерства мебельни фабрика			
Грозненски № 4 йола горбыткомбинат	С. К. Айсханов	И. М. Арутюнов	96,0
Шелковской райбыткомбинат	Х. Р. Ремидов	С. К. Попенко	90,7
Наьсарен райбыткомбинат	Х. А. Астамиров	И. В. Окробердзе	88,4
Малгlабика быткомбинат	С. О. Шадыжев	Н. С. Силин	73,4
	А. О. Ахильгов (хьалха хинна директор)	И. У. Мерджоев	80,0
Урус-Мартана райбыткомбинат	М. У. Эдельханов		89,2
Бытови гlулакхаш дара Министерства ремстройуправлени	С. Т. Тайсумов	И. С. Проскурин	81,7
Парикмахерски боахам	А. М. Григорьян	Т. А. Кудрявцев	96,8
«Горсправка» яха контора	Т. Н. Агаджанов		88,6

ТАСС ЗАЯВЛЕНИ

Кепайоалан хоамех, укх шера 22-ча сентябре Вашингтоне хьаела Куба Республикана духьала Венесуэло цьча заявленега хьажар духьа гульеш йола американски пачхальлакхений Организаце (ОАГ) членаш долча мехкий кхыча мехкашцара гlулакхий министрий XII-тlа консультативни совещани.

Цунца дувзаденна США а Латински Америка цхьалолча мехкашка а укх тlеххьарча хана холлад чlоагlдуш латт Кубайна духьалара кампани. Доллача хlамаз гуш да, цу мехкий агрессивни гlозараша ОАГ хьалха а тувеаш Кубайна духьала керда провокацеш кийчъеш хилар. Малхбузен Европа а цхьайолча кхыча районий а дукхача пачхальлакхений правительствашкара хьалех Кубайцара дипломатически гlулакхаш хоалалега, цунцара торговли соцаелга. Форла тlа а фега а Кубайна блокада оттае гlерт. Кхыметтел цунна герза низаш чухьалхара деш тlахьекхамаш а да. Цу хана США официальни гlозарий викалаша леча къамьлашка а американски кепайоазон тlа а тlеха низаца Кубе чуяха бокъо йолаш я США аьнна хетийта гlерташ гlулакхаш лелаш.

Гучох, керда антикубински кампани, еррига хьалхагlа дlа мел яьлар а санна, американски империалисташа дагалаьцай шоай мехка социалистически общество хьалъярах Кубай революционни халкъа новкъарле е дахрхlа. Кубински революце моастагlий хьалхагlа а цхьа хьежа lийнабац из Кубай дlахьалхабода болаш низа новкъостала мехкашца. Цхьабакъда, царна урок хиннаяц е Плайя-Хироне интервенташ бохабарах а е шоай антикубински политика кхычахьа а аттув ца боалаш юкъагlен йисарах а.

Цхьабакъда, Куба Республика, кубински халкъа хьашташтa духьала ерзаль lеш яц хургйолча ОАГ совещане керда антикубински решенеш тlаэцийта гlертарий уйлаш. Уж Латински Америка дерригача мехкий къаман хьашташта духьалъерзаль а я. Опыто хьалхагlе а хьахьекхад, США-с аларах Кубайна духьала ОАГ боаккхаш бола хlара гlа цу цхьан ханна кхычарех тийша хlама доаца къаман политика чакхъяхара йола латиноамерикански мехкий торонаш кlезигьеш, шоай хьапташ хьалдоанача цар наргlато юкъахъудаш, Латински Америка lаламен дахкен ресурсашта американски монополиеша эксплуатаци аттагlа йиташ бола гlа я ба.

Цхьа бахьан доацаш дац, хlанзара антикубински кампани а, хоьит малзарра, Вашингтонера кхайкабеча наькъа тlара яьнна политика лелаеча молзагlча а латиноамерикански мехка духьаларча герзаца еча репрессий кечая а хинна вlаетта дезаш дола «американски пачхальлакхений юкъара герзаш» вlашагlйоткa раьза хулла дlалехаш латиноамерикански мехкашта тlагlертта беш низ а бо лаш чакхйоахаш хилар. Хlанз дувпараш-м, бакъдар аьлча, «американски пачхальлакхений юкъара герзашцара низаш» дап, «самооборона шоай лоlамера низаш» да, «субрегиональни тlеха пакташ» е, цхьабакъда, дерриг цхьан хувпалац. Долла хlама шоаш лаьрзlа цхьа гlулакх кхоачашдара — США латиноамерикански политика уьттаерий мукъагl хургйолча жандармски корпус вlашагlйоаллалера тlаlерзадаль да. Пачхальлакхен департаменто дукха ха йоалпаш арахьеккхар кхы совгlа-эшамагlа доалаш США законни бокъо я ОАГ членаш йолча дерригача пачхальлакхений чура гlулакхашта юкъегlерта ахаш хинна официальни заявлени.

Латински Америка мехкашка ба уж еррига планаш чакхъяхаро шоай мехкаш мел кхерамерча хьал тlа оттадар тарлу хоон бола пачхальлакхен, политически, общественни дентелаш. Шоашта беча низа хоалламбоалаш духьале е уж кийча хилар хьежа хургда Латински Америкера событеш дlахо дегlаухилга.

Кубайна духьаларlа керзача кампанех лаьца аьлча, цунна загахьа раьза боалаш а хоаламбохлаш духьала а ба берригa советски нах. Ший интернациональни декхара тешаме йола Советски Союз хила а хиннай, хург а я Куба Республикана массе оагlорахьара новкъостал деш ший наргlатов лоlами бахьан йолаш, кубински халкъо хержача новкъа гlолла дlакхара бокъо бахьан доаш ца лоаттабеча къовсамца из хьалмашаш.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХАЛКЪА КОНТРОЛЕРИЙ НОВКЪОСТАЛЦА

Юбилейни шера ялат доа ца дош чудара колхоза кулгалдонта долхха новкъостал хьаьд 80 сагах латтача тха халкъа контролерий группа. Ялат чуэцара балхаш дIаэдолалуш е а ялат дьоьхкича, иэ чуэзача машинашта, хьатта ялата учет лелаеча бIаьр доккхагIолаш халкъа контролерий посташ оттайно оаха. Хьалхе а оаца тхоай болх лерттIа вIаштIехьбаьккхар бахьан долаш ялат доа ца дош чуэцалгем из чуэцача хана балха юкъе нийслуш хинна кхоачамбоацараш хиннахьа дIадахеи вIаштIехьдаьлар тха. Масала, 12-гIча тракторни бригаде хьатта хийнахьа бальча балха пхьанче а учет лелаш ьына хоам бир тхога. Халкъа контролераша симха дIадаьккхар из кхоачамбоацар. Хьатта ялат Iодоассалаь юалвоагIаш вхай тIа гIолла ялат хьоккхаш йола комбайн бIаргайра шофера Кучицына Iоукаш латтача ялаь бIарчча лер а ютаж йолаш хиннар комбайн. Комбайн сона а яь хьежача элеватора щиток мельенна хиннар. Цу сахьате комбайн лехкаш хиннача Быковна из гIалат дIадаьккхар шофера П. Кучицына.

Ишъа ялат чуэцара балхий хилалга хьожаш бар контролераш. 1-гIча тракторни бригадерча цоста кулгалхочунна Ряутовца из болх чандхоакхаш Поддубне комбайно ялат цIеда ла а ооолаш канаш доатуесалга гучаьлар контролерашта. Техкача бахьан чоалхане хилацзар — двигатела тоьал обороташ душ хиналпао комбайнеро. Ше дальча гIалатих кхийтар комбайнер Поддубный.

Уж санна дола масалаш дукха доаладе йиш я. Ерригача машрутанна пахадда тIадьожам латтабоова контролераш. Хьатта дIаккхуьаш латтача ялата дешадоеке хийса кхой, на тарда тIа ниiса евий. IодоасаIа мотт — на деррига контролераша цу хьаш чакхдалийтанар. Иштта контролераша шоай болх лерттIа вIаштIехьбаьккхар бахьан долаш ялат дайна е лечъелаь моттиг нийсъелазар тха боахаме.

Укх денощка моша доакъар Iалашдар малагIча хьала тIа да колхое хьешар контролераш. Автомашинашта чукхудца моша доакъар хьакъ тIа Iоацаш дукха доара. Доакъар кхом а бем чуэцара зеш хьокча комбайнераша шофераш туд а бал собраш йир. Ишьакха доарлIаме кхоачамбоацар а дIадаьккхар контролераша. Кхай тIа хьаккхаза латта моша хьадийIа болхлоша тогаш тIабетташ йоакм хиндарие. Цу сахьате кхашгучча бригадаш кулгалхой хьаьгуз а бал не дош нийпар цар. ХIана кхон бешт чуэц доакъар болхлоша.

Гаруавгаш чу миштa эт хьожаш 20 контролер ва колхое. Уж миштa цIенху, пачхаьалкхенга дIа миштa кхочийт хьож уж.

ХIаьта контролераша В. П. Ерменкос, Н. М. Бугаева, А. С. Ботеева гуракхе дув ялат дIаде даьтта кийчдарга хьож. Царна корадаь кхоачамбоацараш сихха дIадоах колхоза механизатораша. Колхозо пачхьалкхенга баьпалдараш доахара план кхоачашъелга. шорттa доакъар Iалашделга, гаруараш хиннахьа чудалгем уж пачхьалкхенна дIалуэгем вIаштIехьлийкхара тIаерхаль а хIано контролерий керттера тIеча.

Ю. ПОЖАРОВ,

Сунжензени района «Победа» колхоза халкъа контролерий группа председатель.

ДЕШАРА КИЙЧО ЯЬЙ

Укх шера партийни дешара системе тха районе болх беш хургьа 27 юкъхьанцара школа: царех дешара хьалхарча шера—1, шоллагIча шера — 10, кхоалагIча, дешара шера 16, иштта кхыяраши. Цу школашка юкъхьанцара образовани йолаш 400 сагъ хургва дешаш. Пудукъа пропагандистски калраш образовани кIеж га йола вах шоай лоIаме политически литература Iомаде, конспекташ яаъе пешта аьлча, царех марксизма-ленинизма лард Iомаеча юкъерча эпено ладувгIархой кийчбе ховргвол ча нахах хьахержай района партийни организаце.

27 юкъхьанцарча школай пропагандистех кхоъ мара вац юкъера образовани йолаш. вожаш лакхехьара образовани а йолаш пропагандистски балха опыт а йолаш нах ба.

Бонкхача лоарлIаме да занятеш дIайолаяла лиеача денощка бераш ладувгIархой дешара пособешца Iалашдар.

Тха районе болх беш хургьа марксизма-ленинизма лард Iомаю 10 школа, хIаьта ялх укх шера вIашагIйолалаш я. Цу школашка дешаргдолча ладувгIархойи хьехаргдолча пропагандистийи состав кийчъяь яьнкай. Цу школашка КПСС истории, философии, политэкономии хьехаргдараш балха опыт йола пропагандисташ ба: Нарсюртовски совхозера Ю. Федоров, А. Дурдиев, Д. Махмудов, Горячеисточненски племсовхозера М. Четвериков, М. Кацин, Грозненски шурий совхозера В. Вьючный, В. Ковтун, 1-гIча Мая цIерагIча колхозера Ф. Хрусталев, А. Антонова иштта дукха кхыбараш.

Иштта юкъхьанца укх шера хьеехаргйолча марксизма-ленинизма лард Iомаергйолча школашка а опыт йола пропагандисташ хьожабаьб. Цу школе дешаш хургболча наха хIаоаме эцаргдола литература хIанзе а Iалашде деза.

256 коммунист хургва районе шийлоIаме КПСС истори, политэкономи, философи Iомаеш.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо ош латтача семинарашка доккхе новкъостал ду пропагандисташта дешара шера доаттIача бесса кийча е. лакхача идейно-политически боараме дика вIаштIехьъялха занятеш дIайолаяра.

ХIанзе а дешара занятеш хургйола помещенеш кийчъяьй тха района партийни организаце. ДIадахача дешара шера нийслуш хинна кхоачамбоацараш укх шера нийсдургдоацаш коммунистий дешара хикка теркам тIабахийта лаьрхIаз тха района партийни организацеша.

В. ШУПИКОВА,

КПСС Грозненски района политпросвещени кабинета заведующи.

Таджикски ССР. ТIехьара баккхеш чакхдоалаш латт Байпазински гидроузел — Вахша тIерча иза бергча Явана — Оби — Кииякии ирригационни система керттера гIирс хьалтайна. Хьалъестин дола канал чIоагIа беча. Хьаъестин дола канал чIоагIа дош аьшкабетон хьоахаш латт.

Вахшана сунт токаш иаз бола амкам кхиначул тIехьагIа кьамъестина долча канала тIехьара тIа бенкно иза а баш чуэцаргда синукли йиъ эзар кубометр соагIа хий, гидроузела шишакхашкхахьа лостадоргда из. Цига ро цуна томна чуи магистральни каналашкахьа гIолла Яванаи Оби-Кийкении атагIонашка гIорга йоккхе хий. Лостта дейцаш йола тIаьхьа дола кхочадоргъа 50 эзар гектар дегче долаче аьттоашка.

СУРТА ТIА: хьалъелаш латта Байпазински гидроузел.

Р. Нотеева сурт.

ТАСС фотохроника.

«Коммунизм хьалъерашта — деррига культурана карагIдаьнна раш!» яха тIахьехам баьча Москва, Ленинграда, Киева, Ташкента профсоюзни организацей культпросветучреждеией активаш кара а пйца дIаволадар чIоагIа къоабал а дь, хьалльцар Нохч-ГIалгIайчен профсоюзий культучреждеией болхлоша. Цу бо лаьно кхоачашдо лаьрхIар — культпросветучреждеией болх йоаржжаь коммунизм хьалъеча замав декхарий боарамга кхоачабар.

Советски пачхаьалкхен 50-гIа шу дIадара баха иа боагIа вакъабахара къовсам а лоаттабеш, профсоюзий культучреждениеша къовсташ боллаш хола декхараш тIаийпар. Тахан дуъ ца йиш а вай уж декхараш кхоачашделга миштa лел.

Дукхача наха юкъерча политически кхетама болх тайп-тайпарча формахи исполеха беш ба. Ишьабакъда, цу беррига балха дард хиина дIаэтта КПСС XXIII съезда совамаша «СийлаЬ-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яха парте ЦК Тезисаши. 1966 шера 1 июлагара 1967 шера 1 июлага кхачачалца йолча юкъагIа вай республика профсоюзий культпросветучреждениешка 32000-вилел тIех лекцеши доклади яьй, 1,5 миллион соагIа сагъ чу а лоацаш.

Шерра даьржал Ленински Октябрьски дешарши дешила. Тематически сайренаш. кагирхой салаIава сайренаш каст-кастагIа чакхъяхаьннай клубаши культура дворецаши. Цига къамаьлаш ду революце доакъашхоша, тIемай а къахьегама а ветеранаша, вай халкъа тIемийн къахьегамен традицеш а ювнаш, Гулдушбарий теркам чIоагIа моашта тIа а увлаш чакхйийннай «Даьй новкъа, турпалий новкъа», «Къовсам а лоаттабеш, оарцагIа а бувлаш чакхдаьлар 18-гIа тIеча шу», «Професси — са дошхал», «Доккхал а деш делаю оаха Ленина цIи» яха а царех тарра кхыйола а сайренаш. Ца боли йоакхо а йолаш, безаме чакхбоах В. И. Ленина цIерагIча, «Красный молот» завода, Пролетбата, Н. К. Крупске цIерагIча, химикий культура Дворецашка, Новогрозненски мехкаьтта чакхдоахача завода, 15-ча участка, Ассински совхоза, № 3 йолча совхоза, «Калиновский» совхоза клубашка.

Культпросветучреждениеи балха юкъе лоархIачера моттиг дIалоаш нах балхача моттигашка бу наха юкъера кхетама болх вIаштIехьбахара дешаша. Дикала цIи хела за «Красный молот» завода культура Дворецо чакхдоаха «улиций цIейш». Аллха укх шера а цу тайпара цIей деазелга кхоаза чакхдаьккхад, уж дездеш 3000 сагъ хинна иа Iеш нах а болаш. Цу дийнахьа улица е квартал транспаранташа, тайп-тайпара бесаш долча лампалгий гирляндашца, байракхашца хоьжа. Хоза кийчъеча сценаш тIара къамаьлаш ду къахьегама ветеранаша, Октябрьски революце а СийлаЬ-боккхача Даьймехка тIема а доакъашхоша. Къоначча болхлоша, гIишагIа бахар даха. Царна дувц дIаяхача хандрча а хIанзарча а гIулакхех даьца, шоай улицагIа е кварталe бахаш болча бахха дикача нахах даьца. Улиций цIейш дездела йистелувз художественни самодеятельноста концерташ ухтадарна, дукхача тайпара довзараш, халхараш, сакъердамаш даьца.

Красноценколотовский хьоккхамагIа ит тайпара цIейш дезде баьнаб мехкаьтта чакхдоахараш, химикаш, кхачай промышленноста а юрта а болхлой.

Оамах а хинна дIаэттад Советски Эсмаре гIулих зе болхараш торжественно накъабоалхоьна. цIей дездара кепе паспорташ, комсомольски билеташ дIателилга, сагъ йоалара, маьре яхара регистрацеш еха.

Советски Iаьлала 50-гIа шу дизара сийна чакхдаьккхад республика художественни самодеятельноста VII-гIа хьажар. Цунна юкъе дакъа лоацаш профсоюзий 33000 член хилар. Цига дакъа даьца дукха а коллективаш дипломаши, грамоташи тедарна белгалдьаьхар. Ростове зональни хьажар долаш къаьст-къаьстача коллективаштеи исполнителаштеи Ерригроссийски хьажара лауреатий дипломантий цIераш елар.

ТIа-тIа чIоагIлуш доагIа Къилбаседа Кавказа вежарий республикай самодеятельностанаа вай республика доттагIал.

Дика балха опыт я профсоюзни библиотекай а. Царех я Ленина цIерагIча, «Красный молот» завода культура двореций, химкомбината, производственно - товарни контора, Ассински совхоза, аьшкабетонни конструкцей завода, иэычар библиотекаш. КПСС XXIII съезда исторически решеней лоархIам къахьегамхошка чIоаргагIа кхетабайта гIерт уж. Цу гIулакха дешарий конференцеш, выставкаш, книжкай обзораш ега, болхлойн гIулактера нахи юкъайчал доациаш цехашка, кхашкарча станашка Iалашбелга вIаштIехьа а доахаш. Шийна теркам тIаоаш ба цу тьакъелья «Красный молот» завода библиотеко чакхбоаха болх. Цо «Машиностроитель» яхача газета редакцеца пхьана чакхйоах дешарий конференцеш. Дешарий конференцеш чакхйоахаш ца а химкомбината библиотека а пайда ийбу заводий дукха тиражаш йолча газетех, радиоуэлех. ладувгIараш дукхагIа юкъе а увлаш. Укх тIеххьарча юкъагIа республикерча профсоюзий 8 библиотекаш «ТIехдика болх бу библиотека» яха цIи хилалп, иза библиотекана ВЦСПС кхоалагIча степенигIара дипломаш еннай.

Ишьабакъда, кхоачамбоацараш а кIезига дац профсоюзий культпросветучреждениеи балха юкъе. Уж кхоачамбоацараш дIадаханза а хьалха латта опыт шера дIайоаржаяза а ярьяш. Нахаларча кхетама балха юкъера керттерчарехлар — творчески къахьега саг хьевелга Вай клубаша, культура дворецаша, цIеношш, библиотекаша, цIеча уголокаша шоай болх айххагIа бувзаза барбаш производства балхацен хьаштацеи. гIаьттагIа дIахьувкханза барбаш къахьегама турпалаш, деррига материальни рукъа хьалеш волча балха сага сийде дIахьувкханза ярьяц. Цу гIулакха производства хьалха латтараш хестабара сайренаш чакхъяха еза, клубни трибунаш тIара кхы а чIоагIагIа ела йоалаш хила деза коммунистически къахьегача коллективаех ударникехи, цар хьалха латтача опытах лаьца дувцаш дараш.

Профсоюзий культпросветучреждений беррига болхлоша профсоюзни активаца пхьана долла а хIана де деза вай клубаш библиотекаш, культура дворецаш, цIенош, цIе уголокаш, дукха а йола художественни самодеятельноста коллективаш къахьегамхой коммунистически кхетамца кхебара декхараш кхоачашдара партийни, профсоюзни организацей боккъара гIоначий хилаза ярьяц.

П. СЕЛИЦКИЙ,

Нохч-ГIалгIай облсовпрофа секретарь.

КЕРДАЧА СИСТЕМАХ БУ БОЛХ

Цхьа бутт соагIа ха мьинай Гудермесски машиннаькъа 15-ча дистанце коллектива планированен экономически стимулированен кердача системах болх бу. Миштa бу хIанз предприяте болх? Дикка лакхденнад доаха къахьегама толамаш, кердача системах болх беча бетта йаькъанка зеча балханка дIабода мах а планах лаьрхIачул лохбаьб. Из бахьан долаш пачхаьалкхенна кходаьд 19,4 эзар сом. Цул соагIа 4 эзар сом предприяте фонд хьахиийай. Цунга хьежжа товлургIа болхлой хьал а. Цу фондерча ахчах дика болх беча нахах премеш тергьа.

Кердача системах болх беча наькъанта баьнн оценка эзара план 110 процент кхоачашъяьй, ремонт яра план 103 процент кхоачашъяьй. хIаьта искусственни сооруженешта ремонт яра план 105 процент кхоачашъяьй.

Къаьстта дика къахьегаш я цу дистание А. Ф. Колесник, И. Г. Синельников, В. М. Романовский керте латтача околодкай коллективаш. Цар хьоккхаш кхы а лакхагIа да.

Н. АСТАХОВ.

ЛАКХАЧА ЛОАМ ТIАРА АТОМНИ...

Монды (Бурятски АССР), (ТАСС-а корр.). СССР Iилмай Академе Сибирски отделеше саински комплексни космофизически экспедице база уллача лакхача лоамашкарча Монды яхача поселкана юхе, 3000 метр лакхача вIашагIйоллаш латт космически зIанарий автоматически станци. Строицья-90 радиоактивни вIашагIкъастача хьайовлача энергех пайда эцаш йолча «Ангара» яхача электрически энерге источникаца Iалашъеш я станце энергетикин.

Генератора сохйолча энергех пайда эц станце аппаратура йоакхьара. 10 шера болх беш ше йоаккхача хана тешаме я изотопни генератор, хаоттана хьалаш Iаткъаш цун балха.

БАЛХА КХЕРАМЗЛЕ IАЛАШЪЮ

ХIара шера пачхаьалкхено йоакха средстваш хьахец кхерамзлен техникан производственни санитарни дакъе мероприятеш чакхйохара. Аццха пхьан «Грознефть» объединене Iалха... мероприятеш яра. Иалахийтад ... эзар сом цох 64,2 эзар ... «Ставропольнефть» управлене а кхоабар.

Мехарча, ... хьалхарчарна болх бе иьначарех я «Ставропольнефть» мехкаьтта-промыслови управлени. Укх коллективера дIадоладенная дукха ... гIулакхаш. Уггара мехкаьттахоша карерзаяьй кепда кхераме йоаца производство ... белгальяхай управленя къахьегам дорабара болх дика вIаштIехьбаккхар.

ХIана ... хьалттан кIала болх бераш АПР-2 яха электрически трубни дIоагIаша доаццаш болх булургбо аьпна. Цар механизации а пасосно-компрессорни турбаш вIашагIйохкара а вIашагIъяхара а сихоажкаьта лаьттан кIала ремонт еча хана. Шерра пайда эц мехкаьттахоша МШК-С, МШК-ГВАМ яхача механически штангови дIоагIаех. Массанахьа юкъейнхьай диспетчерски телеуправлени. Мехкаьтта доахарий болх аттача баккхаза соагIа цо кIезигьяьй оператерий штат, лакхъяьй къахьегама овсарле.

Къахьегам лорбарах кхерамзлен техника Iалашъеран гIулакх тесса дуташ цхьаккха кулгалхо кораваагIаргвац управлене (хьалха цхьайолча хана нийслуш хиннача тайпара). Кхерамзлен техника боккъонаш телха ца ярах боала пайда дика кхетайбаьннаб болхлой а. Цунца дувзаденна да тха мехкаьтта-промыслови управлене къахьегам дорабара мероприятей план хадданза тIеххоачашъеш хилар. Иштта 1965-ча шера 50 эзар сом маьха мероприятеш е езаш диннача 64,2 эзар сом маьхо я ньраш. хIаьта укх ах шера а цу мероприятешка дIадахийтад 32,1 эзар сом. Цу юкъе къаьстта чIоагIа терко ю болхлошта ханнахьа спецбаргашта защитни средствашц лоаттайра, производственни объекташка балха кхерамзле Iалашъяра, болхлой къахьегам аттача боаккха механизмаш юкъеяхьара. ТIеххьарча шин шера ремонт яьй маршеви лоамей 37 комплекта, 28 душевойна, вороI погрузочно-разгрузочни площадка, иштта кхы дукха хьщолча балхашта а.

Кхерамзлен техника отдело шоай балха керттерча декхарех цаI лоархI болхлоштеи инженерно-техническе болхлоштеи кхерамзлен техника, къахьегам лорбара боккъонаш дIайовлийтар, массанега уж Iомайтар. Цудухьа болх беча метте хадданза инструктаж ю болхлошта, курсашка Iомабу, уж правилаш царна миштa йовз хьож хан-ханнахьа. Иштта соахка курсашка дешаш хилар шин эзар гаргга сагъ, инструктажа юкъевахар эзар соагIа болхло. Кхы а шерагIа баьжаб из болх укх шера. ХIанзале курсашка дийша йистеваьннав 1216 сагъ. Электроустановка тIеи газови боалачеи, хатар хилара кхоачам чIоагIагIа болча цехашкеи бригадашкеи цIаьхала дIалихьад кхерамзлен техника правилаш ювцаш лешай, хьежаб царна уж миштa йовз.

Болхлой Iомабара гIулакх тIехьтIехьагIа тоаларах, болхлошкара, инженерашкара, техникашкара кхерамзлен боккъонаш хаа а уж телла ца яр а цIенхаштта хьалехарах дикка кIезигденнад производстве хула хатараш. Массехк шера тоалуш хьадоагIа из гIулакх. Масала, укх шера ялх бутта соажаоча цу лаьаца нийсънча цу тайпара цхьа моттиг кIезигагIа нийсъеннай.

ДукхагIа терко е лаьнна тхо производстве хулача хатаранаша анализ яр, халагIа, кхераме йола моттигаш харгуча а йоахаш кхерамзле Iалашъеш мероприятеш чакхъяхара. ЗIамига дале а доккха дале а хиннача хатара бахьанаш ца тохкаш цхьа моттиг йитац, цу сахьате белгалйоах уж дIадахара а оал мероприятеш, тIахьожам лоаттабу уж чакхйоахача. Шерра юкъеуиа цу балха инженерно-технически болхлой, кхерамзлен техника лаькъе штате боаца инспектораш, производстве хьалха латтараш. Цар новкъостала управлене предприятешка хIара кIирагIа белгалдаьккхача цхьан дийнахьа дIахьу «Кхерамзлен техника ди». Цу дийнахьа ю семинараш, инструкцеш правилаш Iомаю.

Каст-каста ю оаха хьажараш-конкурсаш, цехий коллективаша вIаши тIахьожам лоаттабу. Уж мероприятеш чакхйоахача хана къахьегам лорабелга тоадара тIаерзаь дукха предложенеш тел болхлоша. Дуккьала укх ах шера еннай 1649 предложени, царех, таханарча дийнахьа балха юкъейихьай 1400 предложени.

ТIеххьарча цхьан шера ах шера управлене «Техника цIа» хьадийллачул тIехьагIа дикка тоабелар организационно - массови болх. Цу доацпача хана чIоагIа дукха дезаденнал из бурундеттарашта, мехкаьтта доахарашта. Сево тIаувз укхаза болхлой безам? Яггара хьалха кердадарий опыт дIа-юха эца школа хинна из дIаоттар бахьан долаш. Хоза кийчъяь, технически лертIа болх беш йола агрегаташ я укхаза гойташ. Макеташ а шоаш йолча бесса хьокхаш а я цхьайола кхерамзлен техника — аппаратура, механизмаш, измерительни приборамш, инструменташ, и. кх. дI. Ерригa хьокхаш я мехкаьтта боазама техника бIаьннел соагIа объект. Царна я хоза кийчъяь плакаташ. Ала мегаргда тха «Техника цIенах» боккъонца йола культура кхувр хинаб аьнна. Иштта оал пок кхычахьара опыт дIа-юха эца венача а. ЧIоагIа раьла ба къахьегамхой из цIа хьаделлара ший ниа а хьинар а ца кходеш ваьллача Калачев Владимир Карпович. Ше болх беча 40 шерах ткъаь шера кхерамзлен техника воккхагIа волча инженера декхараш кхоачашдеш хьаоагIа из. Иштта дукха къахьийгар цига инженераша В. А. Трушникова, В. Н. Новикова, М. Б. Шевченко, И. И. Захарова, П. Г. Ермолаева. Хьинаре дакъа лаьцар цу гIулакха юкъеии. И. Я. Мальцев, В. К. Деребизов, В. А. Демин керта латтача цехий коллективаша. Хадданза беш латтача балхах дика да хьахиннар а. Белгалдакха мегаргдолаш да укх тIеххьарча ялх шера сагъ леш цхьаккха хатар нийсъенна ца хилар. Управлене йолаш я йаьххача хана цхьаккха хатар ца хулийташ хьайоагIа бригадаш, участкаш, цехаш. Цу тIагIолла дикагIа да цар доаха толамаш, лакхагIа я къахьегамо овсарле. Царех я сихвжинашта капитальни ремонт еча цехера М. П. Аветисяна кулгалдеча бригада коллектив, 2-ча промыслера И. Ф. Подгорный мастер волча бригада коллектив, дукха кхыраш а.

Г. ГУСОВ,

«Ставропольнефть» НПУ III-ча промысла инженер.

ТЕЗИСЕХ ЙОЛА БЕСЕДАШ

ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦИИ СССР-е КЪАМАН ДОШ КЪОСТАДАРИ

Цкъа техача хIамакца социальни къамин Iазапа дIадараш тийза йола социалистически революци котъялорца овлангара хувналенна вай мехкара къаман гIулакхаш. Цхьан къамо кхыча къама тIалоаттадувлаш Iазап дIа а даьккха, революце кхы мхалоагIаргдоацаш юстара кхайсар къаманта юкъера моастагIал йола гIулакхаш. «Советски общество чIоагIаенна,— йоах Октябра 50 шу дизара хетадаче КПСС ЦК Тезисаш тIа,— **Къаманаштеи народносташтеи юкъара нийсхои, доттагIаши цхьаьна лелача буржуазни гIулакхаш, чIоагIа ларлаш хьалъьяй уж дIахо толдараш гергадаьгара».**

Къамаш мукъадоахилга нийсхой абстрактни дош а доацаш, социальни гIулакхашта общества из ше мукъаяккхараш цергIатта догIалараш хилалза даргвоаца лоархIамегIара хьала да. Социалистически революце санна буржуазни революце дIахьаи социальни Iазапа политически, экономически, идеологически даьвцаш. Цулухьа цхьа бахьан доацаш дац капитализма истори ярача классови къийийн довнех дукха хилао. «НорвIата дуне» оалаш долча мехкий пачхьалкхен политика керттера довгъьаш а долаш юсаш я расови дискриминаций сегрегаций, шовинизм а национализм а. Боккъоца тог теша а деш из хьаьекх дукха ха йоалцаш США хиннача событешк.

Коммунистически парте кулгалца социалистически революци беча советски халкъа исторически моштия тIеежай нерда ниъ булавчи къамий отношений дехьъен пионер хила дош. Къамий дош къоастадара юкъара закономерностеш эттара хьалхе хьахиннай СССР-е — дуненна тIа эттара йоккхагIа болча дукха къамаш долача пачхьалкхенех цхьанне социализма хьалъера опытаца. Мах бела вартIоалаш боккха ба ленински парто цу опыта дуней халкъашта юкъера лоархIам.

КЪАЬСТТА ШИН ИСТОРИЧЕСКИ ТВОРЧЕСТВАГА

Къамий отношений доакъера социализм — оттара хьалха из да къамаш Iазап дIадаккхар, къамашта юкъе йиза правовии политически нийсхо отт. из да халкъашта юкъе экономически культурнии нийсхо йоалларга дIадаьккхар. цхьатарра боккъонаш йолаш дола халкъаш шоай мукъагIа вIашагIтохари кхоттадарa. цар айхха цхьана гIулакхаш леладар.

Советски Iаьлаю бIаьхийбарий хьаттан лорадеш хинна шеш еррига полицейски, военни, судейни, кхыйола учреждениеш а тIехьа йохаь дIадаьккхай эксплуататорски, буржуазно-помещикии пачхьалкхен аппарат, хургйоацаш йийзай шовинизмаи национализмаи идеологи эттара чIоагIагIа чакхйоахаш хинна буржуазен помещикийн контрреволюционни партеш. дIадаьхад къамийн къамий-дыкийн деррига а массе тайна а аьттейолаш хинаа доазонаш уттадаьвяш гIулакхаш. дIаьлекхай сословность.

1917 шера 15 ноябре тIайийнача «Россе халкъий баькъоний Декларацей» хьакхдийнаьй Россевча халкъий нийсхои суверенности. вIакъастен це къаьстта йоха пачхьалкхе вIашагIйолиен тарзуш шоай хьашт дола цхьъ дарсIатта шоай хадама йола халкъий бокъе. Советски правительства бакъаь хьатIайийнай Финляндие. Польша. Украина, кхычар къамий пачхьалкхенаш вIашагIйохар. Ше хьахиннача хьалхарча денношке а деиз деррагIа чакхйоахаш хьалха пролетарски интернационализмах халкъий доттагIален идеологи Советски республика пачхьалкхен политика а хиина дIаэттар.

Къамий дош къоастадарга бодача наькъа тIа Iалалмате йоккхий халош нийсъелар: шоаш дола хейташ дар карачагарен капитализмагарен тIехьаленца кхьача феодализми на ционализмаи бIеха тIулакхаш. экономически культурни гIулакхашта легIаьлкхара йоара теттара доха бар къамий районашка- 1917 шера бахаш хиннача эрсех боацача 63 миллион нахах 25 миллион соагIа барааш легIабакхара капиталистически стадер чакхйоаьа кхенза. шоай болхлой класс, интеллигенци. къамаш нахчахьалкхел доацаш бар. Туркестане, Казахстане, Дагестане, цхьайолча кхыча районашка цу хана а доал леш феодально-патриархальни отношенеш яр. Хьалха хиннача Россе йистошка бахьа нах вIалла а йоазувзешар ца хови бар, шоай йоазув дацар 40 соагIача къаман.

Республике экономикеи культуреи легIакхтаара лешаш В. И. Ленина. Коммунистически парте заим йоакхо еш хиннад. Экономически политически мероприятеш дифференцированно чакхйоахар Советски Iаьдало. республикай башхалонаш теркал а еш. ЧIоагIа уйза тIайохийтар эосий пролетариатан хьалха тоIалаь дахкача къамий ахаркъотен юкъера классови пхьагIо чIоагIаьара (Висташка боадаш нахах доккхагIа дола закъа ахерпай бар).

Октябрьски революце, социализм хьалъьяо сакъ а дахкаь, шоай къаьсттача творчествага дахара гIолтта — а дир хьалха тIехьадисса хинна халкъаш, хIаьта царех цхьадала дахачара вIалхарзаьхар. Социализме иха тайидер уж. консолидированни хилар нарна. шоай пачхьалкхен кхьачаш а цхьан моахала хана чуть цу халкъашта экономически культурни гIулакхашта тIехьалисса дIадалхха на Iеш. капиталистически легIадахара ни эттара а буташ. хьалха латтача залгъашна пхьан мугIаре дIаэттар уж. боахамен культуран лакхагIа йолча. социалистически [illegible] юкъедаьккар. Иштта за къамий дошш [illegible]...

«Эсрей нах доацача къаманта цар шийн республикаш е автономни областаш еннай вай». — яздаь В. И. Ленина (Соч. бозза гуллам, т. 41, оагI. 146).

Халкъий вежарашха хола доттагIала легIадоаладаран чIоагIIарен бокхкача хиарIаме хилар 1922 шера шоай лоIамагIа барча вай йола дукхах латта социалистически пачхьалкхе — Советски Социалистически Республикий Союз вIашагIйоллараш. СССР хьаярах ленински къамий политика теннилга хьахьэкхар, боккхача политически хоарлIамена событи хилар.

Ленински къамий политикана нагIалонна Iалашене декха хIана хилар хьахагIа искусственно вIакъоастадаь хинна украински, белорусски, молдавски халкъаш вежарий доакъа болча бIартачча цхьан дезтайш хьахьаьлар.

Къамий отношеней лакъера эттара вIоаргагIа, гучаьхара белгало хьалха тIехьадисса хинна къамаш экономически культурни гIулакхашца сихха легIаделладарна латт. Къамаш массе оагIорахьара легIадоалаенга Iалаьмате чIоагIа сих а деш. социалистически пачхьалкхено къаьстта тIайохийтар сихагIа легIаккхула еаш хиннача къамий районашта. Наталхьа санна 1966 шера СССР промышленноста валовни продукция 1913 шерана нийсйича 66-зза дукхагIа хиннаде, Казахстане из лакхъеннай 101-зза, Киргизе—117-зза, Армене — 119-зза, Молдаве— 99-зза.

Шоай экономика легIайолаяра даькъе хьалхашкахьа дикка боккха гIа баьккхаб легIаахара социалистически наькъа тIа тIехьагIо хьинача Прибалтика республикаша. Латве, революци хилалехьарча хаьнца нийсйича, промышленноста валовни продукция 18-зза дукхагIа хиннай, Эстоне — 25-зза, Литве — 50-зза соагIа.

Къамий болхлойи интеллигенции кадраш сихха ебарца цхьана легIанхал производительни низаш.

ХАЛКЪИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ [illegible]

Социализм хьалъяьча шерашка дIадаьккхах къаманта юкъе боккъонца нийсхо ца хилар. Советски Союза деррига халкъаш, цу даькъе революци хилалехьа феодални хьал а хиннарaш а, ивьен хана социализм на хана чу а даьнна. цар хьалхерда общество. хьалхелдаш хIанзаре промышленности социалистически юрта болхами, чулоацамах социалистически формах къамийн культура, хьалхеньай къамаи болхлой класса хадраш. Iаьльмате дукха нахах латта интеллигенци.

Цу даькъа боккхача лоархIаме хилар Советски пачхьалкхен экономически политика халкъашна шоайла вIаши вежарашха деш хинна новкъостали, эттара хьалхарча аргIанна эрсий халкъа новкъостал. Беттагара беттага. шерагара шерага доккхагIа хилар из новкъостал. Аллха хьалхарча пятилетка шерашка Казахстана хьалъьий ерригача Союза лоархIаме йола 40 йоккха предприятие. РСФСР-ен Украинан индустриальни районий предприятешка специальности Iомаеш хиннаб тайп-тайпарча къамех бола болхлой. Москванех Ленинградеи, Киева а Харькова а. Вакуи Днепропетровская, кхыча горолий дукхача лаккерча дешара заведенеша шефство деланй нежавашха йолча республикай дешара заведенешта.

Массе оагIорахьара экономически духовни бухам лаоттабор бахьан долаш шер а экар, йIаьхий а хилар деррагIа советски халкъий баккхий-производственни опыт. Социализма сийлаь-йоккхача совпенех пайда а эцаш, социалистически къамаш цу хана хьалхадаьлар дуккхача капиталистически мехкел. Бахача наькъа хIара сага сих лоархIаш промышлении юрбоахамен продукции диккара боарамга дилача Украинен Белоруссен тIехьаIитар хьалха латта дуккха капиталистически мехкаш. Вахача наькъа хIара сага сих лоархIаш электроэнерги яккхарга дилача Италии Франции, Турпел а Иранел а хьалхаьлар Азербайджани Армении. 1917 шерал хьалхагIа цхьаккха промышленность йоацаш хиннача Киргизе хIана хьаю деррига дунен тIа йовзаш йола чоалханира машинаш шин тайпара оборудовани.

Культурни революце овлангара хийцар советски къамий духовни сибат. халкъашта дIабарделар алам доIовзаь Iилмаи культуран деррига рузкъаш. Дунен тIа эттара лакхагIа болча халкъа образование боарамга кхачаб вай мохк. Советски наькъа массаза доттагIа а хиина дIаэттад книжка. Цун маIан да вайцига хIара кхоалагIа вар хIинна вац аьнна вола гражданин дешаш хилар.

Деррига капиталистически мехкаш хьалхаьнай Советски Союз специалисташ нийсбаре теннаьма а боккъонца уж араехцарга а дилача. Цхьанна а мехка аравецаш инженераш, лораш, агрономаш, хьехархой Советски Союзе массера дукха. Революци хилалехьа лакхера дешара заведенеш яцар къамий цхьайолча районашка (Туркмени, Казахстан, Таджикистан, Киргизи, Узбекистан), хIаьта царех цхьаррашка бахача наькъа 1.000 сага дийша сагъ 2—3 чара кхачацар. ХIанз ерригача республикашка дукха я Iилма-тохкама институташи вузаши, Iилмай академеш яхкай. Ерригача пачхаьа Россе хиннарез дукхагIа ба хIанз лаккерая юкъерен образовани йола специалисташ цхьан Узбекистане. Бахача наькъа 10 эзар сага лоархIаш Италерчул, Францерчул, Турцерчул массехказа дукхагIа ба студенташ Таджикистане.

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагI. 13 сентябрь, 1967 шу.

ХIАРА ШЕРА ЧIОАГIЛУ БОАХАМ

Октябра 50 шу дизара сийна тIа-ийца социалистически дехкарш ди-ла кхоачашдеш хьабоагIа тха боаха-ма къахьегамхой.

Хаоттама хьалаш Iа-иха аьттув болаш хиннадеце а боахама коллек-тиво дика чакхъьеккхар ка бола алат чуацара качлаки. Даьхен амбарашка планах доагIар 950 тонни тIаккйцача дехкарех доагIар 1500 тонни мара доацача 2210 тонн алат деххар кхаш лелалераша. Къаьстта дика хьийкъадар алат А. Гарбулатова кулгал-деча шоллагIча бригаде — хIара гектара тIара 23 центнер, план 18 центнер йолча.

ХIана гибридни хьажкIан гиҙуар-гаш чуэнаш лаьтт. Дика хьийкъай уж культураш: хIара гектара тIара планах йоагIар 10 центнер мара йоацача 15 центнер хьажкIа чуэц А. Цаева звенос, хIаьта 13—15 центнер ганараш доал Ш. Джамбулатова звенос лелаеча гиҙуарга дIайийнача участка тIара.

Боахама кхыча отделенешта юкъе дикагIа шIаштIехьбаьккхаб къахьегам кхоалагIча отделене (управляющи П. Хацаев). Еррига юртбоахама культураш кхыча отделеневшнарчул дикагIа хьийкъай укхаза.

Дукха ха яц тха боахама кхаш лелалераш силоса йийна хьажкIа чу-яла болабенца. Уж балхаш деш ялх комбайни 24 автомашин я. Планах хIара гектара тIара чуэца езар 150 центнер мара йоацача 160—190 центнер моша доадъар чуэц Сатуев Бексолта, Эсамбаев Вахас, кхычар. Дика шIаштIехьбаьккхаб къахьегам кхай тIара моша доакъар дIеуваш болча шоферашна а.

Боахамо дерхIаме дакъа дIалоац соцмй беррамаша. Цига болх беш я Ш. Хачукаева бригада. Планах пачхаьалкхенга бохка беза сом 85 тонн мара боацача, хIанзе 185 тонн бехкаб. хIаьта хIанзчул тIедьагIа кхи тIа а ткъе тонн бохкадела яр. Уоалча тIехкхоачашдаьд Хачукаева бригада пачхаьалкхенга 120 тонн сом бохка аьнна тIайийна дехкар.

Бартерлар тхьамда кхелар да тIа боахама. Я махье кульсура хьуяшъе-цца бекха чуран байдайтар бо-хама специалистшна. Ер шу дIало-лалушше а белгалбаьккха кхоачашъе-еача мероприятий комплекс. Хьа-хинар хьовзина ю. Тхьамда кхе-деш йолча бригадача тхьамда дика хьуякъадаьд. Дукха хаьа Б. Алиханова, А. Кундаева, С. Дикаева бригадаш тхьамда чуэца йолаелла. Тха боахама тхьамда кхелерашта пхелагIча сентябре йоакъоста-ла баьхкаб Шелковской юртбоахама техникума 120 студент. Дика бу цар шоай болх.

Укх юбилейни шера хьуякъьяма лаьрхIа йийна еррига культураш чуйийца лыкхаш хIара а. Цхьабакъда тIадоагIача шера хургболча хьуякъа-ма йокхо хIанзе а е езаш я. Те-ламца чакхдоалаш лаьтт гураха юк-ча культураштем бабан лаьтта ала-ра балхаш. Групповой хьесапе оьц лаьтта, цу гIулакхах чIоагIа аьттув боал. ХIанзе ткъой мукъадаьнна зеррига лаьтта кийчдеш а дакъкха деаллехарча боахамашта тIа деш ба механизатораш.

ТIехника лех буца лаьрхIа хлат кийчхара болх а. IалашхаI кхоачаш-хлама хьалхарчех шоллагIчен клас-сех дола бу. ТIадоагIача шера хуга-бола хьуякъам алсамбаккхара пайда-ре да хIанзе а минеральни удобре-ниш Iалашдьур. ХIаьта из гIулакх а дика шIаштIехьдаьккхад.

Дика къахьегаш хIаьмарга баьх-наб хьайбаш лелалераш а. Шура лу-ьхара шера план дIабахача бархI бетта 84 процент кхоачашдьяй цар — шера планах йоагIар 1075 цент-нер цара йоацача 9062 центнер ех-кай яз. ХIанале дика тIехкхоачашь-яьб хьайбаш лелалераша пачхаьал-кхенга шура йохкара нийс бетта план. Пачхаьалкхенга нийс бетта йохка еза еррига шура 7400 центнер мара йоацача 7401 центнер я ехкар. Иштта, тIехкхоачашьяй доярканаш хIара Iаттагара шура ликхара нийс бетта план а. Нийс бетта планах хIа-ра кхоабача Iаттагара ликха еза шу-ра 1860 килограмм мара йоацача дIабахача бархI бетта лыкхар 1270 килограмм я.

Къаьстта дика шIаштIехьбаьккхаб хьайбаш лелалерий болх цхьоалагI-ча шурий-товарни ферме. ДIабахача бархI бетта 4863 центнер шура лыь-кхай укхаза, хIаьта пачхаьалкхенга 3894 центнер ехкай. Дика дахбеннаб цу ферме шура ликхарга дIабода мах а. Планах хIара центнер шурий-га дIабода мах 14 сом 17 кепиг болча. 14 сом 05 кепиг мара бац дIабахьар. Белгалбаьннаб ферме лыь-хача яхье хьалха латтараш а. Шера планах хIара Iаттагара ликха езар 1700 килограмм мара йоацача 1899 килограмм шура лыкхай Джабаева Асета дIабахача бархI бетта. Иштта дика къахьийнад А. Юсупове, Х. Астамирове, кхи-чар.

Октябра дикача толамашка накъа-баха дерхI хьайбаш лелалераша. Цей тIакхоачаш пачхаьалкхенга хьайбай продукташ йохкара шера план кхоачашье ю деналаш цар. Хlара шера тха совхозе дикка тIех-кхоачашьй пачхаьалкхенга юрт-боахама продукташ йохкара планаш, лакхлу хьайбай продуктивность, мот-боахама культурай хьуякъам. Пайда-хоча пайдехетка хьалхарча шера ер-рига а боахаме лыха хьайбай продук-таш 311,7 эзар сома хьаьа яр, хIаьта растениеводства продукташ — 870,1 эзар сома хьаьа. 1965-ча шера боахама хинначул 114 процентага кхаччаьна лакхъехар доход дIадахача шера. Кхы а дукхагIа хурга ю укх юбилейни шера — 1300 эзар сом.

Цу цифраша хьахьокх тха боахама экономика теллнаме чIоагIлуш хилар. Лакха къахьегама толамаш кхы а чIоагIдеш ба хIанз тха коллективо къахьегамхой. Дешара дента лакхлу пачхаьалкхенга хьайбай растениеводствай продукташ йохкара темпаш. Ер шу дIалоладехча деш тIега, а КПСС-а РК карара даьа тела цIе байрах. Деррига хьоххамашка дилмача бархI бетта план кхоачашь-яра хьалха лаьтт тха боахам районе.

Иштта толамашца накъавоих тха Октябра цIейна.

Р. АБУЕВ,

Урус-Мартана районна «Гихин-ский» цIерах совхоза директор.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЕННАЙ

Къахьегама овсарле лакха йо-лаш къахьег юбилейни шера тха шурий-товарни ферма коллективо.

Итхалгlа сентябрь тIакхоачаш еррига ферме юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 1620 килограмм шура лыкхай, шера план 1900 килограмм йолча. Из толам бай-кха шIаштIехьдаьккхад боахама ре-зервех бизза пайда эцар балхаш долаш.

ХIанзе шера план тIехкхоа-чашьяй ферма цхьабохча дояр-кашо. Масала, дукха шерашь ца Черкашина Любовь Тимофеевна, ферме дояркх йола, ше лелабеча 16 Iаттах тIарамегара юкъера лаьрхIача хIанзе 1926 кило-грамм шура лыкхай цо. Цул ду-кха тIехьа ца юсаш къахьег къа-нача доярка Лазаренко Людмилас. Массехк де хьалехьа шера план кхоачашъергьа Хамзатова Занас а, хIанзе цо хIара Iаттагара лыкхай 1823 килограмм шура.

Пулухьа шера планах коллек-тиво лыхха езар 4754 центнер шура йолча, итхалгIа сентябрь тIакхоачаш еррига а лыкхар 3754 килограмм я. Во лелаш фер-ме пачхаьалкхенга шура йохка-ра гIулакхаш а. Нагахьа сайна зеррига шера пачхаьалкхенга йохка езар 3900 центнер але, тIанзе коллективо ехкар 3290 центнер а. Оаха ялча расчеташа хьакьокх пачхаьалкхенга шура йохкара план коллективо кхийт-дагIа октябрь тIакхачалехьа кхоачашъергйолга.

Iа тIадоагIаш лаьтт, цулухьа хIанз отара эарлIамегIа дар за ихина зерггIа кийчо яр. Боккха тергам тIабахайтаб ферма коллек-тиво из гIулакх доагIача тойпара чакхдаккхара. Фермана шхе хьагIазза латташ я тоьал йол, ча. ХIанз силос боллаш ба бри-гада механизатораш. Еррига а фермана эшаргьар 6570 тонн си-лос я, хьагучех бархI эзар тонн совгIа силос кийчье шIаштIехь-дарехьа тха. Иштта планал совгIа Iалашдаьл ферме концентрирован-ни а кхьдола а доакъар.

Иштта йоакхо ю оаха доадах чулаттача помещенешта хаиналъа ремонт яр а. Цу гIулакха эшаш йола еррига гIишлон материалаш болаш я тхога. Укх деношка ре-монт е болабеннаб колхоза ре-монтни бригада беххлой.

А. БАБЧЕНКО,

Наурски районе «Россия» цIерахи колхоза шурий-товар-ни ферма учетчик.

Юбилейни къахьегама вахте тIех-дика толамаш доах Донецки метал-лургически завода пхелагIча марте-новски пийшка сталевара коммуни-ста Козлов Дмитре. Цун счете — ер шу къахоладелча денз заланел сов-гIа доаладаьча болата 400 совгIа тонн.

С. Гнедельманна сурт ТАСС фото-хроника.

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДУ

Октябра 50 шу яха сийлен цIи яккхара ларжача Еррисоюзни соци-алистически яхье дакъа лоацаш ба Грознерча локомотивни депо болхлой. Шей торонашка а хьежа кол-лективо тIайдар кердa лакхагIа до-за дехкараш. Мукъ дIа-иха кхаьа-ра нит бетта задани тхъаь пхелагIча октябре кхоачашъе дерзI машиналь-къахоша. кхолергъа эзар тонн дизель-ни доагор. ЛоархIаметIарчаеех хьо-ххам ба поезаш лелара технически сухах. Сахьата кхо километр айергья яз, тепловозашта ремонт яра сетевой график юкъехьоргья. ТIайийцача де-кхараш тIа белгалбаьккхаб рациона-лизаторий болх а.

Шоаш тIайийна дехкараш бехкто-кхаме хилар кхета а деш чуийна къахьегаш ба машиналькъахой. Ав-густ бетта дика толамаш лаьхар кол-лективо: мукъ дIабахьара план тIех-кхоачашдьяй 20 процент, кхоалаьд 230 тоннал чевтгIа доагор, дIаьта технически сухал сахьата хила еза-чул 4 километр совгIа я. Иштта дика да бархI бетта лаьха хьоккхамаш а.

Дикача толамашна накъайола Ок-тябра юбилейна вагонни депо комму-нистически къахьегама коллектив а. Цар хIара бетта тIехкхоачашъю цис-тернаш цIенъяра задани, планал сов-гIа цIен а ях цар дIенийай 10 эзар гаргга цистерна, Станцера дIанхий-тача поездех 90 процент ярш тIех-дика кийчъяь яхийтай. уж кийчъ-ярга дIайола ха лоацъяьй 475 са-хьата.

Кхомбараш хьурмагларан городе гIолла хьажар дIадоладеннача хана дена дукха мероприятеш яьй цу дакъе машиналькъахоша. БархI бетта коллективо кхоалаьд 406,5 эзар сом, 170 эзар сом август бетта а кхолеш. Дика лаьт иа гIулакх вагонни депо.

Шоай къахьегама толамаш дIахо совдоахаш ба машиналькъахой.

М. ПЛЮЩ.

ШЕРА ПЛАН—ОКТЯБРА 50 ШУ ДУЗАШ

Ер шу хьадоладелча денз тре-ски, камбала, салаки, кильки яха-ча а кхыча а чкъьрий ах миллион центнер совгIа лыккхай Латве промысловникаша - колхозхоша.

Республика колхозий чкъьрий лувцараша дош деннал шера план Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизале кхоачашъе яьна.

БОАХАМА ЮКЪЕРЧА РАСЧЕТАХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

Ши шу совгIа ха ленина Цхьоа-лагIча мая цIерагIча колхоза къахье-гамхой, шоашца яхье лыначе Сун-женски района «Победа» яхача кол-хоза къахьегамхой санна, боахама расчет балха юкъеххьийла болабенна. Из гIулакх нийсенна гIулакх дац. Юртбоахама дегIабара дIанзаро бо-лаша дIадах юртбоахама производст-ванаш юкъалоацалш кулгалдеш, къахьегам бIешгIагIа дIабаккхийтар, про-дукцеца дIабода мах лохбар, хIаьта къахьегаме материальни белам сов-баккхар. Боахама расчето кхоачашдеш уж деррига гIулакхаш.

Ала деза, керлача системах болх бе тхо дIадолаенначи ух ишм шера боахамо боккха пайда хилла хилар. ХIара шера тIехгагIа хул боахамо йоккха продукци, из йиккдар-га дIаяодар дикка лохенна, беррига боахама рентабельность лакх-лаврал совгIа. ХIара отрасле а лакхйенна я, алсамбьанна боаха-ма хула пайда, толу къахьегамхой вахара хьалаш.

Районни экономически конференце белгалъаьха мероприятеш кхоачаш е-ша, боахама специалисташ ош лаьтт шурен фуаш лухоадеш. Иштта, 1964-ча шера йоаккхаш хиннача 1,5-лаш дукхагIа йоакха колхоза шура. ДIадахача шера 2775 тоннага дIа-кхачар боахама лыкха шура, хIаьта фуаш дIадахача шера 3 миллион 825 эзар гудаир 1964-ча шера гулбаьраш 1 миллион 928 эзар маза доацача. Цул совгIа, дика лакхйенна боахаме дулх дакхара, хлат лакхара, ги-дуараш сомн баьхкара гIулакх. Беррагча боахаме лалови продукци 2565 эзар сома мах а хIанз, 1964-ча шера хиннар 2186 эзар сома мах ха мара йоацача.

Тха боахама кертера рувкъа — лаьтта за. Боахама расчет балха юкъеххьийла йоалайна мина шера дикка лакхъенна лаьтта лелалара эффективность. Иштта, хIара Iаь гектар юртбоахама угодеш тIара 1964-ча шера 1039 центнер хлат. 80 центнер шура, 25 центнер дулх дахкхар. хIаьта 1966-ча шера 1086 центнер хлат. 168 центнер шура, 34 центнер дулх дахкхар.

Товарни колхозой вахара хьал а. Нагахьа санна 1964-ча шера кол-хозхоша къахьегамах алапи дахаро лаьрхIа 1139,3 эзар сом хинна-дале, 1966-ча шера 1380,6 эзар сом хилар да. Цу шу хьалха цар балха кертерчу эсан 89 кепиг хиннадале, хIанз хIа соматен 26 кепигаш кхоачаш лакхбенна яз.

Боахама юкъерча расчетах пайда эца болабенна денз хидача пайдах кертгерар производственни планаш кхоачашдера, юртбоахама продукцеха дIабода мах лохбара, про-изводства рентабельность лакхъара беррига колхозой сарпагIабара а. ХIаьтакхета боккха тергам бIэш-бохийт ачхан средствам кхоба, производства резерваш гулдахара, боахама производстве тоергбола предложенеш белгалъара.

Колхозе хаддина болх беш я эко-номически совет. Цуна юкъебоала боахама специалисташ, хьалха латта къахьегамхой. Цу совета кулгалдеш ба Василий Сергеевич Вьючный. ХIа-ра бетта совета заседанешка итогаш ю бригадаша, фермаша баьча балха, хIаьта белгалдаха продукцеха дIабода мах лохбара, продукци дукха яккхара ньаьхаш.

Боахама юкъерча расчетах тIайла балара Iалбачате боккхана доархIама ю бригадашна, фермашна шей хала-нахьен хиеди учет лелабар. Цу бахьана колхозе болх бу керттерча экономиста Ахтаев Сайта, керт-терча бухгалтера Осколков Васил-лет. ХIара бетта боахама планом отделе-ниеш эгиста бригадилаб кулгалхошна. ХIаьта бригадаш, фер-маша, нехашта экономически карто-граммаш уттаю. Ала деза, плановни болщашна а хьожаш бригадаш, фер-маш, кулгалхошна кхана учет мош лелелга, цар учет лелаю доакъар, бу, дIалахара. ХIара бригада уттаеча экономически картограммашта юх а производственни планаш кхоа-чашьяра, производственни затраташ кийча площаьдачигаш. ХIаьбала ча-ладеча фермашна хIара бетта белгал-барда фермашна хIара бетта болча ма, трактория балхашна дIабода мах учет лелаза. Боахама юкъерча расчет балха юкъеххьийла хIанз а кхо-чамбоккхараш нийсалла а, боахамо лоархIамо за массаболча производст-венни подразделени чекаш боахама экономически расчет а ещ нийса дела юIолашу хилар. ДIаяо болх-на хана а колхоза, специалисташ хIанз хьалхадаьта латтача декхарех кертерча болхамо расчет форма а ни методаш ниййса лелае Iамабалар а.

Ухх юбилейни шера хьалхара ах шера боахане аьча балха итогаша хьаьхьокх ухх шера хIаьдлара алд бетта дIадалача шера цу хинначул дикка дIелгIа къахьегам дIабода хилар, продукцеха дIабода мах лохбаьр. Иштта, соазиа хIара центнер чуабийар дIабода мах 20 сом 33 кепиг бар, хIаьта хIанз 14 сом 55 кепиг бадь. Шура лаккхара дIабода мах лохбаьр боахама 76 эзар сом пайда хилар ухх шера хьалха ах бетта. Нагахьа санна дIадахача шера ах шера бетта хIа-ра тоахаргIа ах шера тха боахаме шоай производственни задани кхоа-чаш ца ю ферма шинь хиннаале, ухх шера ма мара из шу тайпана ферма Къаьстта дика толамаш хьахьа ухх юбилейни шера кхо пхи тIеа оалхазарани деливна фермашна. Социалистически яхье яьнача цу фермай коллективо ша хIара шера лакхзу шоай прокд-водствен, экономически къайдаш. Боахама шинна а ферма дика тIехьа-кхачачама фу оъгат шурен фуаж лакхйенна дика ю. ШIоабонс дIоахкаш Iалашбар бIаранна хьалаш цу ферма хьалхарча тIехьа кхоачашъьй. Чешна йолча 11,5 эзар тонн мара доацар, планах доагIар 9 эзар тонн мара дол ча. ДIадахача шера хIана мина силос Iала ах ферма хьалха лаьтт бале, ша шина а ферма тIа кхоачаш хилар кийчъяьр. Укх шеран а боахаме

Шоай беррига ниш Октябра юбилейни хьалхар колхозоша Октябра хьалха латтача пайдахабара хьалхача латта кертгерар толамашца накъахабара.

И. РОГОЖИНА,

Грозненски юртбоахама производственни управлени отдела начальник.

ЧIОАГIА САТИЙНА БА

Вай республике дIаьоча юртбоахама культураш юкъе оттара дукхагIа да ха боля шо. Республика юртбоахама лиелач хлаьннача фермаша рула ла кхоачашъяра, 1966-ча шера 509 эзар тонн алат кхоарта. Лоам мобира цу юкъе кертаре ка дIаяоди гураха йолча культураша — хIа, мукъ. Лоархlам чIоагIа ду уж культураш агротехнически бахьадиа ламапхиенна таймара лараш кхада дIаер. И гIулакх дика нийсакхаьеш лаьрхIадола хилах гIорта тоалача таймара лаьтта са кийчъяр, оаматкеш таекхан дIа кха боа ю хьайна ю хIа хаила а.

Республика дукхагIа белча боаха-машка техникашта ремонт дIаьстой хIама, цу хана ремонт ха дIаеттелаш селахаш, хьацьоза техника.

Миш лаз ца боаха Шар ера районе боахамаш? Дика кийчьдад посевной техника «Шелковский» цIерахча совхозе, дукха хIа а уххаза йолаш йоуа 18 селкиа тоаль лынка. Хаина-хьа ремонт яьяо еррига селахаш Ленина цIерагIча колхозе а. Цу таймара лаа ца районе «Джалка» ахача совхозера гIулакхаш. «Сел-хоаз болх бе ишта кийчьаьа ош» — аьна хьалхара совхоза сельхоз-механик М. С. Ибрагимов. Керта болаш шо шеI хIана ламаш уст. Посевной светхазаш из тхога, дуккха хIана сеялкаш ремонт е йиш йоаа. Мах молаш ше лех тхоа, — боах цо. Нагахьа са-нна бо ламаш хIана ламаш дьаьхьад шIа боах чинъаьч хIама тхоа ремонт кийчьдаи болча тхьа цу доаре сонну хьараш дIадахаш а ша. Цу хIама ламашхIа беча тхьа гIулакх совхоза гIа ши, ухоа ма бо ше кийча ца хулийта.

на гучаяьлав ю сут хар. Иштта, пол. Зарамоза кулгалде № 3 Бал-ча отделене еррига ала селкаш юкъеры йогIаш юх ешна, гучаяьла чарех кхоачаш а бoлx бе пайдане хила. Бакъба отделене кулга-лоча лаьрIара тIе ерррига а ремонте хинна я. Хьожагга ний бе мо коть ше яхна ремонт. Селкаш хоача фу чудехача хьнакьа шIаьуо а тIехь дIадахьна хIана лиса фу за. Совинний дисаш булгаша дIалаьолаяш я. хIана аьнча совгIа совгIалаш уоаоц. сельнизаш хинара селхашта сила хьа, кренлетнеш.

Дукха дикагIа кийчъяьн посев-ной техника совхоза кхыйнча отде-ленешка а. Хала хьалаш аттал хIанз «Джалка» ахача совхозе, сел-ха кхоачамбаьшхазар дIа ха дозалга хаинаьла хале дIаде шIаштIехьаргIаш совхоза.

Пул совгIа, ухх совхозе гуралха дIадуи алат дIале лелача лаьттах ах ахалаш да, шега аьча 1600 гек-тар. ХIаьта «Джалка» совхоза доа-дахарча «Шалинский», «Южный» совхозашка на болх пахьахьлаьхкха бозла боаха. Бакъда «Шалинский» совхозе дIадахача шера кIотарех шеlаь 600 гектар лаьтта за, из аха йиш ю плантоашин нехкаргаша ма-ра, хIаьта уж совхозе доацаш за. «Сельхозтехника» районни отделене гIо де дезаргда совхоза, хIана ыл-ча царга мара дац уж поздаш.

«Джалка» яхача совхоза кулгал-хой, специалистий уж деррига кхов-чамбоацараш балха юкъера дIалаха йиш я. нагахьа санна цар къахьегама овсарле лардеш хувие, хIараннегара бехктоккхам хьабеха

Н. КУПЛЕВАЦКИЙ,

Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама министерствон «Гостехнадзора» инспекце начальник.

ХIара советски къаман ба шоай производенешна хунен Iилмен техни-ках, литература а искусстве а IIа-хийн бола шоай гIорбаьнна Iилма-хой, писателаш, искусствон литера-турай деятелаш.

Дукхача къамех латтача советски культура чулоац социалистически къамий масса вагIуш духовни ва-хара дIахьхаш, из белгалйоах боьхбо-ме кепехьа доалаш, нIоаргга демо-кратически хиларца. Ший чулоацамо-ха зиллача интернациональни йола социалистически общества культура хьахьокх тайп-тайпара къамий ду-хохни саворт шоай дIа хилар, пховлцастечи ду общества экономикера социали-стически отношенеши духовни вахаа-ра дегIахулара.

Советски культура хIара къамий лаьрхIаш хIаьра культура дешар къамий меттах тайп-тайпара къамий культура уж телеиета, къамий хоахара голта а сахаташ лоха а ха-пара лоаттабера къовсаме хилмал.

Халкъий дузардаш социалиста цера «ДIахьестален» гIертар болча буржуази пропагандисташа дувцача меттIадаьнна мохк, къамий су-верени бIарчча хулга аIа на зем кхьарча а халкъий масса меттаеш балашоаллаш хIалак на дIала а сов-гIала социализмо ю наь юкъейь а ду, кхоара а ду. шеpra пикъ ду пове-ностеша тIабаьлла кхоачаш дегIаьтдаьхара. Советски халкъий пачхьалкхаш доаттама еррига структуро — баха-ча наьха къаман состав, къахьегам общественна юкъе бекъабалара, метта лоархIам бара зарда тIа хьаль совза-нав автономни республикаш хилеро йиш хулийт хIара халкъен народно-стех шоай тайпара культурой Iаьлалл [illegible]

ЛЕНИНСКИ КЪАМАН ПОЛИТИКА БАЙРАНХА КIАЯ

Классашта, социальни труппашта юкъе цхьана лелалу гIулакхаш а

санна, къамий отношенеш а дегIа-хьулалар халкъий деттагIал чIоа-гIдеш боккхача доархIаме а еррига-ча пачхьалкхаш а хIара республика болча нийса цхьана тарденга, зерри-гача къамий народностехи хьаштIй бизза лоархIаш а беш цара боккхама шоай нийсле дIалаьлла боала **Коммунистически партия Iилмень кепаца цхьаь къамий политика.**

Коммунистически общество хьа-льеча хана партин чакхбоа советски **халкъий, дикагIа культура кхо деш** оагIоваьлла дегIахулара. оа-гIоваьллача дегIахулара. **ХIара республикашта наьха** тIаберзаба ялла **дегIахулара** никъ.

Ухх шера плано оттадаь еррига общественни производство боккхача индустриальни низана дегIахулара. цуьн эффективность лакхьян **масса оаглораша дегIахулара хьанна** **республикий** **экономика.** Нагахьа санна промышленна продукци бол-ма оттатана цуьн шера юхьа совгIа - ежашка тIа боацаш 1,5-аза лакхье лаьрхIаш я, Белорус-се, Казахстане, Литве, Молдавие 1,7-аза лакхлургйа из боахам, Арме-нии Таджикистане — 1,8-аза. Кир-гизе, Грузе, Азербайджане, Туркмени — 1,6-аза. Цу **сийнара экономически политика еррига пачхьалкхьинашка тIадоашта е а бакхь за, хIара къамий хьалхташа а** маккхара я, цо Iаланшу республикаш дегIаахара боаран сих-хача темпаща кийсбелга, коммуниз-ма производителыни низаш геттаро доккхий хулга, чIоагIлу къамаш со-циальни гIулакхашта цхьатара хула-га, уж дIахо шоайла гаргадолхьанга.

Социалистически строя, массаза а капиталлизмах доалаш дола республикай экономика цхьан оагIорехьа дегIаухилга лIа а даькка, къахьегам дIа-иха боккьанга кноегта эргадов-ха тоадаран производительни на-зиш дешнIа тайпара шIаштIехьаран

лаьра тIа чIоагIле шоадла къамаш-тIа, республикашта юкъера произ-водствени бувзамаш. Шеррача хьа-лхачама чакхдоал производства спе-циализаци еза а республикашта эко-номико-географически районий бIа-хан коппьлекс дегIаьхулара а.

Халкъа боахама бIарчча социа-листически системах дIакъаста йиш йоаца дакъа доал хIара республика экономика кхоачахьара гIолла кхьо-хьий е кхыча республикай экономи-кана. Iалама рукъьаш, материальни къахьегама ресурсаш, цхьана кхьо тайп-тайпара дакъдом дегIа а хула-даш, «Къахьегама дIахьестира» ду, шоай болама производственни бувзамаш тIехь доаладехар социалистически къамаша шоай-ла дIаьхара дегIа хьожаш, мехьар-ча гIулакха юкъе шоашка дIаьхьа дешаш **дозаш** [illegible].

Социальни гIулакхашта тIа-тIа дукхагIа цхьатара лесс ма бола республикаш. Цуна новхьостал ду рес-публикаш индустриальни низаша дIахо дегIахулара, производствена цхьо юкъе шоашкара бахьана шоайла а ду хьалхарта дика мара, боккха-хий ялтетаь станцеш, металлургически, химически, машиностроительни, кхьола комплексаш дорттьакхьа предприятеш хьалхе, магистраль-ни нехкалтта проводаш, газопровода-ши, машиналькъахь дехкаро, кхы тайпа объекташ хьалхаре, еррига республикашта объекташа произ-водствен автоматизаци комплексни механизаци ехла яккаста дегIахьара.

СССР-е къамий отношенеш дегIа-хар тIа къаматтаьча гулче къамий культуралаш **ниж хьалдера шоайла** **бIашн дIашнаха** **ваха цхьана тIа хилара, цар** **къамий** **тайп-тайпара** чIоагIьарх. Халкъий деттагIаллен цар вахара цхьана лелачла тIа-тIа дукхагIа сиххлу къамий культурай кертера дакъа, къама цура гIулакхаш тIаьх цаьнна ха дIала за, тIаьха тха дIахара дIабодца, коньвагIара хьавгIера тIа лаьта тIа цIи еча а оьцадца

«ХIара къамий культура, сан, бегалъдалара КПСС Программа гIо. — тIа-тIа къаманаш лакхьу цхьа шоай-демократически цхьацара культура, цIи ха дIа дала ца хьоалъдаьнна хIа-ма хьалхайоацадца.

Къамий культураш лоархIам шоайла шоашта а хIа тIаь а бIааш, бо культура шоайла бIаш хIадам цуь шоайла цара кхелла культураш юкъе ю-ха бахар меттер шоайла цхьахол ду хIара дIахьа тIахьа бакъдоархIам.

[illegible]

Социализмо хьалха дегIа а кхунал хIадлай а а ю къамий культурай ля-хаьгIа бола традицеш, уж деглаиали-лу дега оаха юкъе. ХIалкъий социально-поли-тически вахарахь шIехьаргIа культура юкъе Iазза хIа а ша цIаьна ду хьалдахама къахьегама культура цIадаьнна эпоха традицеш шоалта чулоа-цама дIана хIаьна цхьаьна хIала хула, деррига дикагIа культуре хьийнара юкъе а вар йазар аьла.

СССР-е къамий отношенеш дегIа-хар тIа къаматтаьча гулче къамий культураш йохьа цIахьа юкъе ду, цхьа тIа душ хIа цIа шIа хIа, Ленина кхо ду ха йолча кхетаца, «Халкъий халкъий къамаш ду культура ца дIаьнна «ХIахьаша» хилар цхьа» (Соч. бизза гулд., т. 23, агI. 423). Эрсий халкъ, цун культуре шоашца 2 ду, цуь юкъе дукха цIа доах а да СССР къамаш — тайп-тайпара къамаш [illegible]

[illegible] гаргахоьхьа лоархIа [illegible]

Коммунистически партия мехкий кертберакхон дукха ду демократически

Октябрьски революце [illegible] хIаьса таьер социалистически еррига системана, цуь хIа [illegible] социалистически дикагIа хIама [illegible] къамий дегIа-хулара каз ю хьабарта. Из каз ю хьинна хIалтей ю.

[illegible] меттиг лаьцна хIаьр социалистически дегIахулара бахар тIа хIама культура шоай хилар, къамаша хIана а тIехь ю. ХIа-тIехьа дукха социалистически цIахахьа тIа дIахьхи хила къамий хIана хIа тIа хIада, къамаш дахар бахана ду, Ленина хIахьа бахама кхетар а.

Халкъий народностех цIахьар, экономически, поли-тически, идеологически вахаре тIа-хара. Дахьае, территории, дIахьа цIа хIа хьахьа ду, аьлча хIа кхоал социалистически вахар чIоа-гIа [illegible].

Къаманаш дахар шоайла хьехама хIаьрхила хIуйла а дегIахулара хьалдаха тIадоал шоайла дахаре цхьадаьра бахаштах. Цу хIадонатиб шIахьа тIехь хIахьа [illegible] тIахьадала тIа дIахьадехьа тIа шоайла.

ХIара доагIа шIаьха ду а хIа — **советски халкъ** — **къамий исторически общность**, кхоьхьаш иштта цIахьа тIахьа хIа а хилар шоайла культура а хIа ду хьахьахьа цхьахьа бахар хIала тIахь ду.

Коммунизм хьалъеча хана керда декхараш хьалхаьша [illegible] ду цхьахьа социалистически къамий экономикаш культурай [illegible].

Къаманаш хIала дIахьа чIахьа цхьахьа дIа культура [illegible], къамий хIахьа хIахьа тIа дIа хIа аьхьа.

Кхоьхьа хIала хьахьа лоархIам тIа цхьа дIахьа, къамий культураш хIахьа, социализмо [illegible] ду цIа, халкъий цхьахьа дIахьа цIахьа ду.

ФашизагIа-коллагIа дIа а капита-лизмах колониализмах система доат-таеш чIоагIдес, хьалха хина хоа-дохьа экономически, социальни гIу-лакхаш шийх тIайша хургбола кхеташ хIахьа, хьалха кхелла хIахьаш [illegible] чIоагIдес, хIахьа лаьтта а, Азе, Африка, Латински Америка мехкий дукха халкъаш тIахьадаьча хилар — хьахьа колонниялизмо си-стема делаеча гIалбахьой политикех хьахийнар. Империализм, эгаро хьалха америкахой империализм — машара, демократе, къамий-кортамукъалле болама халкъий социальни прогресса кертера мостагIа. США-с Вьетнаме лоаттабу агрессиве тIом.

ла агресси, къамий-кортамукъален болама дукхазара локальни тIемаш карательни походаш, реакционни тийшабалхаш шIашагIдехьаш пере-вороташ яри, къамаштa юкъе цIур беккар — цунна дола къаьгга тешал.

Марксизмана - ленинизмана, про-летарски интернационализмана та-шаме хилар — цуна социалистиче-ски еррига цхьахьа хIахьа дегIахулара къамий - кортамукъален хьоалели-кийн политикий бахьам бара гаранти. Интер-национализма принципашта тIера **лIахьа** [illegible] **национализма** **леларо** ю да бийш йа хIахьа кхьахьа хIахьа социализма лIахьа. ПIугу-ла [illegible] коммунистически [illegible] ха йоалу цIаьхьан къамаш юкъерча коммунистически бохалой болама къамаша яьгIа ю цо Мао Цзэ-дуна группа великодер-жавни националистически, цуь Пе-кинехи кулгалхой политико — объек-тивно хьахьа новкъостал ду империализма-на.

КПСС-ен Советски пачхьалкхенни массеза а кхоачаш а даьа, кхоа-чаш а ду шоай интернационально декхар, массе оагIорахьа новкъост-ал ду а дахь, хIаз а ду, хаьа а ловъяр, хIанз а доаи шоай заргIато чийна на хилийтар дукъие къовсаш лоаттабеш болаш къамаш хьахьахьаш дола халкъан. Шуне тIа мегра хьахьара социализма маха-хьахьойе социалистически пачхьал-калхе — массаза а хила а хиннай, хIара а я йохтабагIача машара, де-мократе, социализма чIоагIбелла вош-бол, цо хьамаш кхелам хьахьа тIахьа тIахьа хIахьа хьахьа хIахьа машара хьалхара прогрес-сиве дегIахьаран тIееттаьа.

Проф. В. ГАБУНИЯ.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ВАРШАВЕ ХИННА ПАЙДАНЕ ПЕРЕГОВОРАШ

Польски Халкъа Республике ваьхча президента де Голла визита итт дийнахь хиначу оагІорахьара мах бир халкъий машарец кхерамзален хьаштаи деза долаш цул барама. Белгтала, шин мехка юкъера деттагІали цхьана леладу гІулакхаши чІоагІдара аьттув боаккхаш йолча Варшаве хиннача переговорий доархІам польско - французски гІулакхий довзенел арабоал.

Шей лоІамера реалистически политика лелаеш йолча малхбузехьарча державана хорие диттар хІана шоллагІа венав социалистически мехкашка. Москве санна, Варшаве а хьагучадьлар шехке а мехк европейски кхерамален проблема къоастае дег тІара лоаш хилар. Европе махкар Іазапбарга бодача лаькъа чІара духьаленаш дІайоалалургйолачул дІаша езаш хилара тешал деш йола дуненхача доархІаме факт я.

Варшавски диалоге доархІаме моттиг дІалаьцар тайп-тайпара социальни строяш йолаш долча мехкашта юкъера гІулакхаш чІоагІ де дича къоастадалургйоаччча европейски кхерамален проблено. Переговораш хиначул тІехьагІа кепатеха аралькхача заявлене тІа белгалдоаккх, къаний суверенитет, территорешта тІа цІа кхулдара, шил юкъе цІа бахара, кхыча мехкий чурча гІулакхашта юкъе цІа гІертара принципаш тергал а ед да къоастае езаш хилар. Цига йийцай кхерамален хьакъехьарча дешах лаьца европейски конференци гулъара торояаш а.

Цу деша барт вІашт Іехьбалара новкъостал дир дуней хилекъанта юкъерча дукхана овлангарча деша-ех шинна а правительствоаш хетарий вІашк гарга хиларо. Францеи Польшеи зарцахьа доархІ Вьетнамера американски агресси. тІом сопабелга дІалех. Шин мехка поштеш вІаши гарга я Гергарча Малхбоаленерча хьала гІулакха а, тІом сопачул тІехьагІарча дунен тІарча ООН-а доархІама гІулакха а.

Переговорашка къаьстачча доархІаме дар германски доа. Кхыча европейски мехкашка санна. Польше а, чІоагІа раьза хинна тІайнаш тІом сецачул тІехьагІара Польша Одереи Нейсеи тІоллара долошаш хуттаулургдоаш хиларах де Голла дь заявлени. Цунца цхьана, германски проблема цхьайолча аспекташта, белгала аьлча. Германи вІашагІтохара хьакъехьарча деша, хьалхагІа шоай кхинача позицеш тІа латт пойске а правительстве. Беседаш йолча хана польски оагІоно белгалдаькхар, европейски проблемаш къоастаечча хана кхычарех тийша хІама доацаш суверенни йола пачхьалке — Германски Демократически Республика йолаш хилара факт тергалбелга йиза дергІоацаш доархІамаш гІулакх хилар.

Цхьадолча доалнта шан мехка политика кхеталеш долча бахьанел вІайика цІа боагІаш хиларо малхбузехьарча кепайоалеш цхьадолча дахьа. цунца французски а мукъабаьккхар, де Голла визит «результат йоацаш», «беза боаккхаш». къаьметтел «ца энам» а хинной аьнна хьайкара. Цу гІулакха къаьстта чІоагІа техабеннаб польски доазоний хьакъехьа Франце президента аьча заявленена шоаш этІазбала хилар къайла цІа кхоаш бала бонски пропагандисташ кхерамаш тІатуесаш тІом хьоабергба шоаш ахаш заявленеш ейи я реваншистски «землячествоаш». Боше кхайкалеш тІахьехамаш ца де Голлада «хоадамболлаша шз бодаши» къамаьл долда яхаш.

Польски сейме ше къамаьл деш, польско - французски уйланаш цхьа на леладу гІулакхаши гаргалахара доархІам хьа а хьекха. Владислав Гомулкас цу цхьан хенна белгалдаьккхар. Польски Халкъа Республика политика мукъмотдигера чІоагІало а цун кхерамален керттера гаранти а «Советски Союзацара хоттагІали цхьоагІон хилар. Польшанеи кхыча социалистически мехкаштеи юкъера, цу даькъе Германски Демократически республикацара а доттагІала, цхьана гІулакхаш леладара, вІаши новкъостал дара хьайкьхьара договор хилар.

КИНШАСЕ ХИННА СОВЕЩАНИ

Конга столица — городе Киншасе 14-ча сентябре зий болх чаккбьаккхар зуь дийнахь хинпача Африкански ЦхьоагІон Организацена ОАЕ-на юкъебоагІача 37 мехка пачхьалкхенаштеи правительстваштеи керте латтарий совещане. Киншасе тІайнача решенеша цІаькха а баьцьлир, ОАЕ-на юкъебоагІача мехкий социальни политически структурана юкъе баьчхалоаш дзе а, колониализмах кхеписарех африкански континент мукъайоаккхилга тао ча лу сихоаба чакхдаккха шоаш гІертача хана цхьоагІо йолаш уж хилар. Цу хьахьечхад партугальски колоней халкъий, Родезе, Къилбе-Малхбузен Къилбехьен Африке массала а баьхача пікъа къамийкортамукъалеи къоввсам хьаллацара хьакъехьа тІайнача резолюцешка.

Киншасе хиннача совещане толам дархІа метаргбоаши а колониални ханах тІехьалонка кхьча доалон тІара къонсамаш машара пакъцана къоастадара хьакъехьа яь согласени а.

Замбе президента Кеннет Каунда предложени едар Кеневен Сомаленен юкъе латта доалов тІара къовсамаш къоастадар дукъа юкъарчел а «дика гІулакхаш» а дергда шо аьнна. хІаьта наста Замбе территоре тІа цу дешах лаьна хургйолаш сомалийско-кенийски переговораш а п. Говещане кхтта решени тІайнай массеж кІирагІа цІей мехкалеш граждански тІом латтача Нигере ОАЕ миссе лхийта аьнна. Миссена тІадилла... 57 миллион саг вахача Нигерех малларо. из «африкански вачилдь» йоханря хІалакъяри кхерам болаш бала тІом сецабара новкъостал деага.

Букаву (Малхбоалехьара Конго) яхача районе чубеннача кІайча наемникаша африкански мехка кхерам тІадессаш хиларна дуккаленна ОАЕ пачхьалкхенаша хьакхайкаьл бельгийски колонизаторий заданеш кхоачашйеш йолча ланискнетий цу банда чудамера гІулакхаш массе тайна средствашца соацадар духьа конголезски правительство шоаш шеко йоацаш хьалловалаш хилар.

Африкански пачхьалкхений дидерашца решени тІайнай Израила дІалаьцна Ванагlкхийтача Іарбий Республика территори мукъайоаккхилга Іазашдара гІулакха ООН-ага оагІув билла, аьнна.

Киншасе хиннача совещане бахо хьахьекхар империализмаи колониализмаи кхерам тІалаттача хьалашка цхьоагІон цхьана леладу гІулакхаши чІоагІло гІерташ кига дакъа лаьцараш хилар. Кхычарех тийша хІама доацаш долча африкански мехкаша шерра программа оттаьй экономически, социальни культурни даькъе цхьана гІулакхаш леладара.

ЗАБАСТОВКА ЕШ БА ФОРДА ЗАВОДИЙ БОЛХЛОЙ

ШоллагІа кІира да США-ра «Форд мотор» яхача компане автомобильни заводий 160.000 болхлоче забастовка еш латта. Юхагайпай соахка шо миллион автомобиль арахийначча бІаь завода станокаши конвейераши. Цхьабакъда, - цу стачка доархІам Америка болхлой белама. дуккза а боккхагІа, ба, лакхе безгалъеьча информаша цу хьакъехьа дуцпачул.

Автомобильно промышленноста берригача воах болхлой а котал... олар чургзар Форда заводашкара болхлой деттбаларах. Цул а сонгІа, дІалчача хана опыта, хьахьокххчох автомобильхи болхлой профсоюзанта керда карагІдаьнарш тьоттам а хилаз дІаоттам латт йоккхийца кхыча профсоюзанта а, промышленноста шоай эзактоапа цар коллективни договораш деча хана. Цудукъа за цу стачка летам берансадо мехка болхлоша санна, шитта капиталисташа а дакъхІа дуцп хилар.

Коллективни договора хьакъехьа хиначча переговорашка укх шера автомобильни болхлой профсоюзо хьалийхар хьалхагІа Америке цІаькха а хаванна зноикар — саькъата бахча бахах маз телела хІаданча системана меттел йотта гарантированни маз тергбьа системе производствени болхлошта оттаелга. Цуна шаІан фул аьлча, ца да, цийсагІа а массалара а алапи болхлоча Іазанделга. Шера доход акционера толача девидендий хьесапе чоппаме 25 миллион доллар йолаш волча Генри Форда «фантастически» да аьлар из болхлоша дІадехар.

Юхханпара переговораш йолча хана еррсача автомобильни компаней правленена болхлой дехарапи шоанта механ долилла зиза кхетадеш хьакхойтадале а, профсоюза лидера Вальтер Рейтера, тактически хьесапех, лаьрхІад, цкъарчоа Форда заводашка мара забастовка на йолае. Цун стратегена ларзе лада, нахетачоа, укх тайпара доархІамаш. Нагахьа санна еррагача керттерча кхавь автомобильни компане приятенна цхьан ханна забастовка а кхайкаль, 650.000 гаргга болхлой къовсама юкъеззача, профсоюзо Іоалача стачечни фондера 67 миллион доллар ахча кхаь кІиранка забастовка дала мара тоъаргдац. Нагахьа санна Форда заводашка, аьча забастовках кховчам а бакъ Іайча, забастовка еш барий дезалахта кхаь бетта новкъостал де тоъаргда из аьча, е кхы а дуккагІа тоъа а мег, хІанта аьлча профсоюза члений болх беш долча дакъо стачечни фонде взносаш хьачутерга. Гучох, профсоюза кулгалхоша шитта дерхІ, нагахьа санна болхлошта Генри Фордага шоаш яхар дайта мега, къовсам боацаш цу накъанпа коллективни договора кулгаш яхе вож компанешера хургхилар. Уж доархІамаш нийса хилари ца хилари хьахьокхаргда дІахо йолча хано. ХІанз укх сахьата болхлой дегаш уроатта ба. Америка ерригача пролетарината боккхача стратегически доархІаме болча цу классови къовсане хотало юкха даьохІа ба уж.

АРГЕНТИНЕ УРАГІЬЯХА АНТИКОММУНИЗМА ІАЬРЖА БАЙРАХ

Бийсашка сатем байна я Аргентина горадашкеи юрташкеи. Каст-каста чухьекха, болхлой, студенташ, интеллигенце вокалаш дуцна цьинай позиш. Укх тІехьарча хана Буэнос-Айрес яхача провинце тайп-тайпарча гораданки забахтенашка чухчийсаб дукха отташ аргентински граждански.

«Коммунизмах мохк ларабара за коя» ... долада документ Аргентина правительства ... дийначча, цунна тІехьа хьийра репрессий тахгІй а. Цу законах коммунистически идеологена тІехьа ца аьпна хетам Іаьдало дегабуан баь наь хІара аргентинец политически граждански бокъонех вахха, болхара, дІаввкхха, полици тІакхуош хила тарлу. Коммунизмо идемик йоахжарах бехке баьча маха ийс шерага кхачанпа набахта бахха суд ела оттадьа.

Аргентински къахьегамхой хьалта латтача отрядо Коммунистически партеца дукхьалдерзаль за верза реакционни закон. Цхьабакъда, полерхІар цхьаькха тайпа а ди — мехкарча зеррегача оппозиционни пиванта духхьала къовсам доаттабара «юридически ларзь» кийчьена, хІатІа чІоагІагІа гІотташ латта мехкарча гІулакхашта раьза безцарий уйлаш кІелит - дукха хьагучаьлина тоІаелта. Дукха ха йоацаш хиначча пресс - конференце президента Онганиас ше мукъарло дир, антикоммунистически закон кхыча политически партешта а дукхьалдаккха тардуш хилара.

Аргентина Компарте ЦК заявлене тІа белгал маланкхара, керда закон ше тІаьнаш правительства шийна хьалчашка оттаць декхар дир «демидара йолча боккъоша, европ граждански бокъонашта хІалакъена хІама тохилгеп хІанпара корпоративнофашистски хьесапера режим чІоагІьелгена». Цул сонгІа, антикоммунизма Іаьржача байракхо къайла доаттабу дукъ дача гІоадарша къилбаседаамерикански империализмаца вІашагІболлаш латта тийша болх.

С. ИВАНОВ.
В. КУЗНЕЦОВ.
Н. ЧИГИРЬ.
(ТАСС).

ОКТЯБРА КИЙЧЛУШ Я МАЛХБОАЛЕН ПАКИСТАН

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце шовзткъе итт шу дизар шерра белгалдаккха кийчлуш я Малхбоалехьарча Пакистана общественность.

Пакистано - советски культурни общества малхбоален - пакистански отделене инициативех Дакке яхача провинце столице цІей дезделга вІаштІехьдаккхара комитет вІашагІьеллай. Цунна юкъе хержаб общественноста вокалаш, Іилман культурни деятелаш.

Организационни комитет вІашагІйоллара хетаіь хиннача митинге къамаьлаш дир Пакистани парламента депутата М. Хана, профессора Аджит Кумара, кхычар. Цар белгалдаьккхар прогрессивни адамашта Сийлахь - боккха Октябрь боккхача доархІаме хилар а Пакистани Советски Союзаи юкъера доттагІала гІулакхаш дІахо чІоагІдаьлар тоадалзеи дарг цо хилар а.

Цlей деззача хана Октябрьски революце исторически доархІама, цхьана леладеча пакистано - советски гІулакхий, 50 шера Советски Союза карагІдаьккхарий дешашка хьожаргйола симпозиумаш вІашагІьетта аьнна решени тІайнпар митинге дакъа лоацаш хиннараша. Цlей дездеча деношка вІаштІехьдоаккхаргдолаш да советски кинофильмашка хьожилга, выставкаш хьелларгьа, концерташ уггтаргла.

Вьетнама Демократически Республика. Зенитчикаш ракета тІома кийчьеш ба.
ВИА—ТАСС сурт.

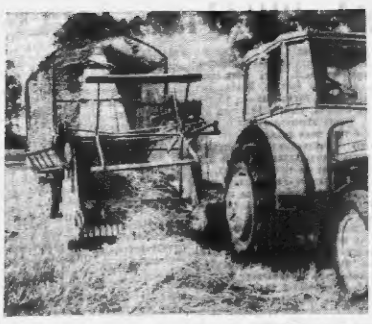

ПОЛЬША. Познаньски воеводстве Маниши госхоза кхаьшна болх беш я ча гулду керда машина. Цо ча хьогуладу, оат, тохкораш ю.
ЦАФ — ТАСС сурт.

78-ча ПАРАЛЛЕЛЕРА ХИЦА ДАРБАШ ДУ МОТТИГ

МУРМАНСК. Дунен тІа эттера къилбаседехьа йола хица дарбаш ду моттиг хьийкийнай Варенцбурге — Шпицбергенерч советски шахтерий руднике. Къилбаседа шан океанера турбазица гІоьла хица дарбаш ду моттиге чудоьхйа хий доаль а деш вахнаш ха дола.

ХІара деваз ІІа хица дарбаш дейн йола моттиг шоай хургьа пол...

НАЬХА САМУКЪАДОАККХАШ

«Красный молот» завода культура Цlен коллективо наха юкъе беш бола дукхагІа бола культурно-просветительни болх цар къахьегача цехашка, къаьметтел уж бахача митгагашка дІа а ухаш бу.

Культура Цlен коллективо хІанз ший кертера доархІа декхар да Советски Іаьдал этта 50 шу дузача юбилейна йоагІаш бола кийчо ехга. Цу денна сийленца накъавахара дукхеи тайп-тайпарей мероприятеш чакхйоах культура болхлоша. Завода хІара цехе цу денна хетаьь беседаш ю, чакхйоах тематически сайренаш. Масала «Аьан 50 шу», «Йоккхача наькъа этапаш», «Саг, къахьегам, коммунизм», «Илаьца, сталапца хестабу къахьегам» яхача а кхыйолча а темаех. Цу мероприятенка кийчлуш кІезига къахьегаш культура Цlен болхлоша.

Воккха болх ба завода хІара цехе шин-ший художествени самодеятельность вІашагІйоллара культура болхлоша бер Художествени самодеятельноста тайп-тайпара кружокаш я вІашагІ а ехна болх беш. Кружокашта кулгалдеш ба завода комсомольски организаце секретарь А. Кантария, № 5 йолча цеха мастер В. Петнев, шоллагІча цеха токарь М. Титневский, йиттлагІча цеха слесарь Каустов, кхыбараш а.

Белгалдаккха деза, ухаза ией йеш бола культурно-массови болх общественни хьесапе беш хилар. Къаьстта терко тІаувзаш я улицай цlей дІадахьара мероприятеш. Юхьанца из гІулакх дІадолальраш культура Цlен болхлой ба. Сакъердаме, чакхдаьлар Деловая, Моздокская, Красноармейская, Коммунистическая яхача улицашта хеталь цlей. Цlей долалале шин-кхо кІира хьалха хІара улицагІа хьалтеха йоза кийчъяь афишаш яр. Цу афишаш тІа белгалдьккха яр цlей тема («Сийлахь-боккхача Октябре вайна яьхь сийрдабоахкх»), цlей дІахьоргдола да, кхычар. Цlей дІаладьа дахьрІача майдан тІа а хьалхе а белгалъьхар кинофильмаш хьокхаргйола, лекцеш ешаргйола, спортивни мероприятеш, ловзараш, аттракционаш хургйола моттигаш. Гирляндашца, байракхилгашца хоаьшар улицаш.

Дукха лейбав цу дийнахь укхаза гулбеннача наха. Уж кхо ваар совгІа саг вар. Революце, граждански Сийлахь-боккхача Даймехкий тІемай ветеранаша, Грозне бІаь дийнахьа даьттача тІемашка дакъа лаьцараша, завода цІи хева болча къахьегамхоща вІашагІкхийтар цlей дІадахьа баьхкараш. Дукха дийцар цар цу дийнахьа гулбеннача. Масала, заслуженни пенсионера Хробыпова дийцар Зимни Дворепа хиннача штурмах, ший революце баьччаца— В. И. Ленинца хиначча вІашагІкхетарех, нов. Кочеткова дийцар ший тІема доттагІех — Шерипов Асланбеках, Гикало Николайх, Мусоров Павлах лаьца. Хьышашка мовшал хетта а уж даькъала бунца а баьхкабар завода шефаш — № 2 йолча школа-интерната дешархой.

Завода художествени самодеятельноста коллективо доккха концерт оттадир цу дийнахьа цига гулбеннарна хьалхашка.

Дукха я «Красный молот» заводза культура Цlен болхлошка кийч а еш чакхйоаха мероприятеш.

П. СЕРГЕЕВ.

ІАН КИЙЧО Ю

Іа тІакхача гаьна дац. Цунна йоагІаш йола кийчо е декхаройла я культпросветучреждениеш. Из дика кхетадьу тха Шелковской района культура болхлоша.

ХІаьзе ремонт а яь кийчъяь района дукхагІйола культпросветучреждениеш. Іаина хьаьла доатеф Іаламдьаьт Хьокхаме я Дубовски культура Цlен укх шера яь ремонт. Е ... штукатурка яь, кІираш теха, массанахьа басараш чьекха бьлар укхаза доаллача хана. Эшаш йолча оборудованеи, инвентарвца Іалашдаь культура Цlа. Белгалдаккха деза цу культура Цlенна ремонт еча хьинаре дакъа лоацаш культура болхлой шоаш хинна хилар. Цу тайпара из ремонт яь бала боах Каргалински культура Цlенна а.

Цу доархІамерча гІулакха метаоа Іаш района колхозаши совхозаши. Ремонт еча шоашта могаш дола новкъостал ду юрта советаша а. Масала, гІум, кІир, басараш, хьу, кхыйола а гІишлой материалаш Іалашью, ремонти баьлаш сихагІа чакхдахара кхыдола гІо ду. Цу гІулакхо торо хулийт культура учреждениеш Іаина кийчъяра бахлаш тІехьа па а доалаш шоай хаинахьа чакхдаха. Цул сонгІа колхозаши совхозаши ала шоай средствех керда клубаш, библиотекаш, культура Цlенош хьалду, къаьначарна хьатІа а хетте керда цІенош хьаалу, кинта кхы дІахо а.

Соахка ха районе массеж керда культура Цlа, библиотекаш, клубаш хьалйир. Масала, 550 моттиг долаьрхІа йоккха зрительни зал а йолаш керда культура Цlа цул сонгІа библиотекеи хьалйир Червленная яхача станице. Ново-Щедринское яхача юрта хьалйир 400 моттиг йола цlена клуб. Лесное хьалйир 200 моттиг йола клуби библиотекеи. Уж колхозаша дукхьала шоай четах хьалйир.

Во лелаш укх шера а керда гІишлош хьалъяра балхаш. С. М. Кирова цlерагІча колхозе Харьковски хуторе хьалъяь йисгельхай цlена клуби библиотекеи. В. И. Ленина орден делачча «Шелковской» яхача племенной овцесовхоза хьалъеш латт керда клуб. Гlишлой балхаш дер я межколхозни гІишлой управлени. Из Октябра 50 шу дуза деза да хьатІакхачалехьаль йистелкха дерхІ гІишлонаш.

Форсированни методах Каргалински станице хьалдеш латт 800 моттига лаьрхІа доккха культура Цlа. Бороздиновская яхача станице 320 моттиг йола клуб. Цу аланеш чу хиийта дерхІ библиотекаш а.

Ала деза керда культура учрежденеш хьалъе ца евача, уж юргерветтеш, капитальни ремонташ еш ...

ХІанз йоагІаш йола Іаина кийчо яь а аьнна шоаш Октябра цlейна е лаьрхІа кийчо еш я района цхьайола культура учрежденеш. Концертни программаш кийчъю, кхыйола мероприятеш ю.

Лоацца аьлча Советски Іаьдала 50 шу дузача юбилейна баха боагІача тайпара накъабахара низ хьинари ца йоалеш къахьегаш ба Шелковской района ерригача культпросветучреждений болхлой.

М. ДЮНА,
Шелковской районни культуро отдела заведующи.

ВАЙ СПОРТСМЕНИЙ ТОЛАМ

Укх деношка Москве чакхъьаьлар «Трудовые резервы» яхача Централни Совето классически кІалтохаргех латаш СССР-а хьалхара моттиг яккхаро яхь. Цу яхье дакъа лоацаш хилар союзни республикай, Москва, Ленинграда, Минска, Киева, Ашхабада, Ташкента городий спортсменаш. РСФСР-а команда юкъе бар Нохч-ГІалгІайчера борцаш А. Приймакови Х. Албакови. Дукха ха йоацаш газета ховм мабарра автономни республикашта юкъе хиннача яхье дика толамаш даьхарах РСФСР-а сборни командана юкъевахар уж шиъ.

Укх деношка юха а шоай лаккхе гойтар вай спортсменаша. Ахюкъера дозал долчарна юкъе «Трудовые резервы» яхача общества СССР чемпион хилар пединститута студент А. Приймаков. Цкъа ца эшаш аькхаза летар из. ШоллагІа призовой моттиг (дайгагІа доладозал) яьккхар СПТУ-2 физкультура преподавателя Х. Албакова. Царна лелаиад маьхера совгІаташ.

Хьалхара моттиг яьккхар РСФСР-а команда, шоллагІьар — москвичаша.

В. АВТУРИНСКИЙ.

АЛМАЗНИ КОЧЕГАРКА

Якутерча Айхал яхача Кимберлитови трубкана аалла лаьттан гІехен тІара гучаьннача дукха кІор боаллача моттигашкара кІор баха болабеннаб цу рудникеро алмаз доахараш. ХІашалца дахча доагадеш цинай «Полярьера» поселок. Кердача кочегарко цитта кІорашца Іалашьергья хІаназа алмазаш даха йолаенна «Удачный» яха поселок а.

ХАОТТАМ

Тахан республике а Грозне а моркхаш а йолаш цхьайолча хенашка догІаш а долхаш ца латтаргья. Мух малхбоалехьара цкъара лаьгІа, тІаккха чІоагІо хьенаргба, къилбаседехьарча районашка чІоагІа а хьехаш. Температура республике дийнахьа 14—19 градуси бийсанна 11—16 градуси, хІаьта Грозне дийнахьа 16—18 градуси бийсанна 13—15 градуси йІовхал хургья.

20—21-ча сентябре юкъ-юкъе тІеро а йолаш моркхаш хургья. Юххьанцарча юкъагІа цхьайолча хенашка догІаш делхаргда, дІахорча юкъагІа цхьаццанахьа доха хургда, йие йилла а тарлу. Мух къудбе малхбоалехьара цкъара лаьгІа, тІаккха гІалхьа хьекхаш хургба. Температура бийсанна юххьанцарча юкъагІа 7—12 градуси дІахо — 4 — 9 градуси, хІаьта дийнахьа хана 0 градусагара 5 градусага кхачалца, хІаьта дийнахьа 15—20 градус йІовхал хургья.

Метеостанца.

БЕРАШТА—КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Кхувш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам балара культура учрежденеша школашца, комсомольски пионерски организацешца, дай-нанай комитеташца цхьана бечча балха йоккха опыт Іоаьйй вай республика дукхача культура Цlеноша, клубаша, библиотекаша. Дукхача культура Цlеношка, клубашка берий белам тІаувзарга хьежна тайп-тайпара объединенеш вІашагІьехкай. Масала, «Спутник», «Орленок», «Юные следопыты», «Юные краеведы», кхыдараш а санна йолча пионерски объединенеша торо хулийт берий школа арахьара вахар сакъердамеи дизза хилийта. Хьокхаже бу из йолх Наурски, Шелковской, Сунженски, кхыча а районашка. Дукхьал берашта юкъе бечча балхахІа лаьрхІа культура учрежденешка вІашагІ а ехка болх беш я советаш. Цу советашта юкъейоагІа комсомольски организацей вокалаш, дай-ноаной комитета членаш, хІаьта цхьаькха кхычеттел хоадйственникаш а.

Совета болх лерттІа баа а йолаш боагІача боараме вІаштІехьбаьккхача моттиге вІашагІ а ехка болх беш я тайп-тайпара цlераш йола берий клубаш. Цу тайпара клубаш вай республике ерригаш 52 я. Торжественно дІайбу цу клубашка бераш а кхувш боагІаш а. Цо шоаш лаьрхІа йола устав вІашагІ а еца балха план оттаю.

Сакъердамен хьокхамен ба Шелковской района Каргалински культура Цlен коллектива берашца беш бола болх. Шо шу да цу культура ЦlагІа вІашагІ а еца «Искорка» яха берий клуб бола беш йола. ЦхьоалагІчен шоллагІчен классашка дешадагІача берашта лаьрхІа вІашагІъехнай балетни кружок. Тхьо сонгІа бер да хьекархоча А. Пахотнаие общественни хьесапе кулгалхеча берий хархара кружоке дакъа доацаш.

Берашта юкъе беча балхах сонгІа массови мероприятеш чакхйоах берий клуба совето. Масала, сакъердаме чакхъьаьлар лакхехьарча классашка дешачарна лаьрхІа йола «Вай махкара хена», «Фуд хьа комсомольски юг йохоадийттар» яхача темех хиннача диспуташ. «Сийрда я хьа кхоане, комсомолец, яха а кхыйола а тематически сайренаш. Ахкан каникулаш йолча хана Кисларе а баха шитарча берашта вІашагІкхийтар каргалинцаш. ТІаккха уж араш бевча бахкха а хилар. Іаьржача форда йисте экскурсе хилар уж, Дагестана, шоай мехка хьамсарча моттигашка хьажа бахабар.

Уж санна йолча мероприятешта торо хулийт шоашта хоир дІахьа дувца дукха кердалар деша, ех. дІа а. Укхаза тІатехача бакъахьа хургда Каргалински культура Цlен берий клуба юкъейоагІаш баьхха-лика пионерски агитбригада хилар. Шоай каникулаш йолча хана шотбоахама къахьегамхошта гІулакх ду. Уж болча кхашка хІа а укаш сакъердаме концерташ уггтаду пионераша.

Дика чулоацам болаш сакъердамеш я Наурски района «Калиновский» совхоза шоллагІча отделене вІашагІьеллача берий клубо дІахьош йола Октябра 50 шу дизара хеталь мероприятеш а. Ишта, цІаккха а йоалуреьлщ аьнна хеташ седла хика кийчъяь яр укхаза хинна «Дай наькъа гІоалаш», «Боханир атамаьаш, деллабир воеволам» яха а кхыйола а сайренаш. Цу тайппара сакъердаме вІашагІбехкаб шо-шоай болх Сунженски, Урус-Мартана, кхыча районашка а йолча берий клубаша.

Берашта меттел цар дай-ноаношта а доккха цlей хинна дІаоттав Грозненерча Октябрьски района Нахаенно цlерагІча улицагІа берий клуб хьацайила ди. Из вІашагІьеллар № 8 йола домоуправлени я. Шоай мукъа мел йола за укхаза дІахьу бераша.

Белгалбаха беза цу клубера тимуровцаш. Нагахьа санна шоаш бахача районе новкъостал эшаш боккхий нах а цаногаш хинна дезал а нийсбелча царна эшашн дола гІо де кийча ба уж.

Масала, берашта гучадьлар 1931-ча шера дена коммунист а волаш граждански Сийлахь-боккхача Наьдени тІемашка дакъа лоацам хинна Евгулатов Алим Сайтулович кІалвиса, хала цаногаш волга. Кьаенна хиларна а ше а каст-каста цаногаш хиларна а хала лар цун сесага уналочунга хьажа. Царна шинкена а гІулакх де лаьрхІар клуба членаша, № 8 йолча школа 6 «а» класса дешархоша. Цхьаькха а де дІахьтацар тимуровцаш боккхий нах болча ца болхаш. НІагІа а ара а царна де меллемар лора пар.

Боккхача доархІаме ба республика культура учрежденеша берашта эстетически кхетам балара бе бола болх а. Цу хьакъехьа культура болхлоша берий музыкальни школашца цхьана чакхйоах музыкальни сайренаш, республика художникашца, композиторашца вІашагІкхетт бераш. Цу тайпара мероприятеш дал-хинна хьа дІахьу Сунженски, Шелковской, Наурски, Шалински районашка. Уж мероприятеш кийчъеча хана культура болхлоша найда ю республикански изобразительни искусствай музей лаьрхІа берашта кийчъьеча мел.

Дика найда луш я цу музея вІашагІьеккха «ИЗО — искусства Октябрьски революцеи», «ХІанзарла берий бІаргаша» яза а кхыйола а дІа-йоза клухьа выставкаш.

Ерригача торонех пайда а эцаш берашта эстетически кхетам балара бола лерттІа дІахьу Наурски района культура учрежденеша. Бераш деша дагІача шкояй хьехархошца дага а бувлаш вІаштІехьйоах районни культура Цlен коллективо цу хьакъехьа чакхйоахаш йола мероприятеш. Царна юхьиша шоаш беча балха хана керда формаш лех Школашца айхха бувлаш доттайаро йиш хулийт берий-тага къайленаш йовза. Цана дахьа хилгІа хетар гучаякха. ТІаккха цуинга хьежжа вІаштІехьйоаккх шоай болх.

Берашта беш бола болх оргабаьха тоабаьй Нохч-ГІалгІайчен библиотекаша а. Библиотечни болхлоша литературана шерра пропаганда ю, тематически сайренаш, диспуташ чакхйоах, дешара конференцеш ю. Цхьаккха а шу дІаладац дешархой бІаьстан каникулаш йолча хана библиотекаша «берий книжка кІира» йІа ца хьош. Цу хана дукха тайп-тайпара библиотечни мероприятеш чакхйоах берашца. Укхаза цІи деза болча вахана вІашагІйотталу дешархой, тийшча сакъерламечча книжка коллективни обсуждени ю, исторически моттигашка гІолла экскурсеш ю. Библиотекашка айхха бувзаш доттабу школашца, культура Цlеной, клубай болхлошца, кхыча общественни организацешца.

Цу тайпана тика вІаштІехьбаьккхача балхо торо хулийт кхувш йоагІача тІехьенна боагІаш бола кхетаб бан. ХІаьто вай республика дукхача культпросветучреждений из дика вІаштІехьа а доал.

А. МИСЛАУРОВ.
Нохч-ГІалгІай культуро министерства школашагІа бола методист.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-66; редактора зам. 3-38-11; бехктакхама секретара—3-34-38; партийни вахарев, культурни, промышленностей отделий—3-42-38; юрта боахамеи письмой отделий — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-66; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-38; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05322. Заказ № 4536.